

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**CİNAYET SUÇU HÜKÜMLÜLERİ İLE CİNSEL İSTİSMAR SUÇU
HÜKÜMLÜLERİNİN SUÇ İŞLEME EĞİLİMLERİ İLE SOSYO-
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gamze EKMEKCİ PEKTEZEL

Enstitü Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yusuf GENÇ

MAYIS – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

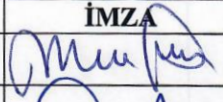
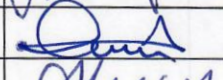
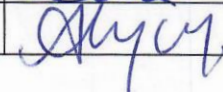
**CİNAYET SUÇU HÜKÜMLÜLERİ İLE CİNSEL İSTİSMAR SUÇU
HÜKÜMLÜLERİNİN SUÇ İŞLEME EĞİLİMLERİ İLE SOSYO-
DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gamze EKMEKCİ PEKTEZEL

Enstitü Anabilim Dalı :Sosyal Hizmet

“Bu tez 10/05/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Doç. Dr. Yusuf GENİŞ	BASARILI	
Doç. Dr. Fethi GÖNGÖR	BASARILI	
Dr. Öğr. Üyesi İsmail AKUŖ	BASARILI	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	GAMZE EKMEKÇİ PEKTEZEL
Öğrenci Numarası	:	1460Y59103
Enstitü Anabilim Dalı	:	SOSYAL HİZMET
Enstitü Bilim Dalı	:	SOSYAL HİZMET
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	CİNAYET SUÇU HÜKÜMLÜLERİ İLE CİNSEL İSTİSMAR SUÇU HÜKÜMLÜLERİNİN SUÇ İŞLEME EĞİLİMLERİ İLE SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ
Benzerlik Oranı	:	%10

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

25/04/2019
öğrenci imza

☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafıma yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere sbtezler@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

25/04/2019
öğrenci imza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. YUSUF GENÇ

Tarih: 25/04/2019

İmza:

☐ KABUL EDİLMİŞTİR

☐ REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

“Cinayet suçu hükümlüleri ile cinsel istismar suçu hükümlülerinin suç işleme eğilimleri ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki” adlı tez çalışmamda desteğini esirgemeyen, bilgisini ve tecrübesini paylaşan ve her zaman sorularıma sabırla yanıt veren değerli tez danışmanım Doç. Dr. Yusuf GENÇ’e saygılarımı sunar, teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimine başladığım günden bilgisini, zamanını her daim paylaşan, sosyal hizmet alanındaki tecrübelerini aktaran her zaman yanımda olan sevgili dostum, meslektaşım, çalışma arkadaşım Gizem KÖSESAKAL’a şükranlarımı sunarım.

Hayatımda her anında yanımda olan, maddi-manevi desteğini esirgemeyen, sevgili eşim Safa PEKTEZEL’e ve bugünlere gelmemde emeğini olan anne-babama ve tezin yazım aşamasında vaktinden aldığı canım oğlum Mehmet Emir’e teşekkür ederim.

Gamze EKMEKCİ PEKTEZEL

10/05/2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TABLO LİSTESİ	vi
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	ix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
1.1. Suç ve Unsurları.....	6
1.1.2. Suç ve Ceza Türleri.....	6
1.2. Kasten Adam Öldürme Suçu.....	8
1.2.1. Kasten Adam Öldürme Suçunun Nitelikli Halleri	9
1.2.2. İhmali Davranışla Adam Öldürme.....	10
1.2.3. Kasten Adam Öldürme Suçunda Öngörülen Ceza.....	10
1.2.4. Psikolojik Açıdan Adam Öldürme Suçuna Bakış	11
1.3. Cinsel İstismar Suçu.....	12
1.3.1. Cinsel İstismar Suçunda Öngörülen Ceza.....	13
1.3.2. Psikolojik Açıdan Cinsel İstismar Suçuna Bakış.....	15
1.4. Öfke.....	17
1.4.1. Öfke Tanımı	17
1.4.2. Öfke ile ilgili Kuramlar.....	18

1.4.3. Öfke İfade Biçimleri	20
1.4.4. Öfke ve Saldırganlık Arasındaki İlişki.....	21
1.5. Bir Davranış Bozukluğu Olarak Dürtüsellik.....	22
1.5.1. Dürtüsellik ve Dürtüsel Davranış Tanımı	24
1.5.2. Dürtü Kuramı	25
İKİNCİ BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	27
2.1. Yöntem ve Teknik.....	27
2.2.Hipotezler ve Araştırma Soruları	28
2.3.Evren ve Örneklem	28
2.4. Verilerin Toplanması	29
2.5. Ölçme Araçları ve Verilerin Çözümü	29
2.6.Sınırlılıklar ve Sayıtlılar	30
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	31
3.1. Demografik Özellikler	31
3.1.1. Eğitim Durumu	31
3.1.2. Okul Başarısı.....	33
3.1.3. Medeni Durum	33
3.1.4. Ziyaretçi Gelme Durumu	34
3.1.5. Ziyaretçi Gelme Sıklığı.....	35
3.1.6. Sağlık Durumları.....	37
3.1.7. Psikolojik Sorunlar.....	38

3.1.8. Psikolojik Destek Alma İhtiyacı	40
3.1.10.Çocukluk Evreleri ve Deneyimleri	42
3.1.11. Anne-Baba İlgisi ve Desteği	43
3.1.12. Suçlu Mağdur Yakınlığı ve İlişkisi	44
3.1.13. Suç Alışkanlığı ve Tekrarı	45
3.1.14. Suça Bulaşma Yaşı	47
3.1.15. Kendine Zarar Verme Davranışı	48
3.1.16.İlk Cezaevine Girme Yaşı ve Cezaevi Alışkanlığı	49
3.1.17. İntihar Girişimi.....	50
3.2. Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişki.....	52
3.2.1. Psikolojik Sorunlar ile İlk Cezaevine Girme Yaşı Arasındaki İlişki	53
3.2.2. Psikolojik Sorunlar İle İntihar Girişimi Arasındaki İlişki.....	53
3.2.3. Eğitim Durumu ile İntihar Girişimi Arasındaki İlişki.....	54
3.2.4. Eğitim Durumuna Göre İlk Cezaevine Girme Yaşı Arasındaki İlişki	54
3.2.5. Daha Önce Hüküm Alma ile Öfke İfade Biçimi ve Dürtüsellik Arasındaki İlişki	55
3.2.6. Medeni Durum İle Öfke İfade Biçimi ve Dürtüsellik Arasındaki İlişki	57
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
Sonuç.....	
Öneriler	61
KAYNAKÇA	63

EKLER.....	70
Ek 1: Katılım Formu	70
Ek 2: Kişisel Bilgi Formu	71
Ek 3: Sürekli Öfke- Öfke İfade Tarzı Ölçeği	75
Ek 4: BarrattDürtüsellik Ölçeği Kısa Formu-11	76
ÖZGEÇMİŞ.....	77

KISALTMALAR

BAP	: Bipolar Afektif Bozukluk
BIS-11	: Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu-11
CTE	: Ceza ve Tevkifevleri
DEHB	: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu
SÖÖİTÖ	: Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzı Ölçeği
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Eğitim Durumu	32
Tablo 2: Okul Başarısı	34
Tablo 3: Medeni Durum.....	34
Tablo 4: Ziyaretçi Gelme Durumu	35
Tablo 5: Ziyaretçi Gelme Sıklığı.....	36
Tablo 6: Sağlık Durumları	38
Tablo 7: Psikolojik Sorunları	39
Tablo 8: Psikolojik Destek Alma İhtiyacı	41
Tablo 9: Psikiyatrik İlaç Kullanma Durumu	42
Tablo 10: Çocukluk Evreleri ve Deneyimleri	43
Tablo 11: Anne-Baba İlgisi ve Desteği	44
Tablo 12: Suçlu Mağdur Yakınlığı ve İlişkisi	45
Tablo 13: Suç Alışkanlığı ve Tekrarı	46
Tablo 14: Suça Bulaşma Yaşı	47
Tablo 15: İlk Defa Cezaevine Girme Yaşı ve Cezaevi Alışkanlığı.....	48
Tablo 16: Kendine Zarar Verme Davranışı.....	49
Tablo 17: İntihar Girişimi.....	50
Tablo 18: Psikolojik Sorunlar İle İlk Cezaevine Girme Yaşı Arasındaki İlişki.....	54

Tablo 19: Psikolojik Sorunlar İle İntihar Girişimi Arasındaki İlişki.....	54
Tablo 20: Eğitim Durumu İle İntihar Girişimi Arasındaki İlişki.....	55
Tablo 21: Eğitim Durumu ile İlk Cezaevine Girme Yaşı Arasındaki İlişki.....	55
Tablo 22: Daha Önce Hüküm Alma Durumu İle Öfke İfade Biçimleri Arasındaki İlişki.....	56
Tablo 23: Medeni Durum İle Öfke İfade Biçimleri Ve Dürtüsellik Arasındaki İlişki.....	58

Sakarya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
Tezin Başlığı: Cinayet Suçu Hükümlüleri İle Cinsel İstismar Suçu Hükümlülerinin Suç İşleme Eğilimleri İle Sosyo-Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki.			
Tezin Yazarı: Gamze E. PEKTEZEL		Danışman: Doç.Dr. Yusuf GENÇ	
Kabul Tarihi: 10/05/2019		Sayfa Sayısı: ix(ön kısım)+69(tez)+9(ek)	
Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet			
Suç davranışı, insanlık tarihinin oldukça ilgi çeken konularından biridir. Suç davranışı, kişinin suç işleme eğilimi bazı yaş, eğitim durumu, medeni durum, cinsiyet, ziyaretçi gelip gelmeme durumu, psikolojik hastalığının olup olmama durumu vb gibi sosyo-demografik özelliklerden etkilenmektedir. Bu nedenle araştırmanın amacı, daha önce cezaevine giren cinayet ve cinsel istismar hükümlülerinin, daha önce cezaevine girmemiş hükümlüler ile öfke ifade biçimleri ve dürtüsellik düzeyleri arasındaki farklılığı incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumunda cinayet ve cinsel istismar suçlarından hüküm almış toplam 30 hükümlü ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Yapılan bu görüşmeler sırasında hükümlülerden araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Araştırma Katılım Formu, Spielberger Sürekli Öfke ve Öfke Tarz Ölçeği, Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda Psikolojik rahatsızlık ile intihar girişimi arasında anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Elde edilen verilere bakıldığında Daha önce cezaevine girmeyen hükümlülerin öfke ölçeğinden aldığı puan ortalaması, daha önce cezaevine giren hükümlülere göre daha yüksektir. 30 hükümlü ile yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda suça karışma davranışının genç yetişkinlikte başladığı, ailevi ve maddi problemlerin etkili olduğu görülmüştür. Ceza infaz kurumlarında uygulanan hükümlülere yönelik stresle başa çıkma, öfke kontrol çalışmalarının daha hayata yönelik olması gerektiği düşünülmektedir.			
Anahtar Kelimeler: Cinayet, Cinsel İstismar, Öfke İfade Biçimleri.			

Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	☒	Ph.D.	☐
Title of Thesis: Investigation Of The Relationship Between Criminal Offenses And Sexual Exploitation And Convicts Of Crime And Socio-Demographic Characteristics			
Author of Thesis: Gamze E. PEKTEZEL		Supervisor: Assoc. Prof.Yusuf GENÇ	
Accepted Date: 10/05/2019		N.of Pages: ix(prtext)+69(mainbody) + 9(app.)	
Department: Social Work			
The study's topic includes examinations on commital tendencies with the sentenced people from sexual assault and the sentenced people's relationships in the way of socio-demographic (Age, Education status, and Mental health of the sentenced person).It is thoroughly interviewed with 30 sentenced people from sexual assault and sentenced people in Kocaeli Semi-Custodial Institution. During the interviews which have been practised upon the sentenced people, Personal Information Forms, Research Participation Forms, Spielberger Anger and State Anger Forms and Barratt Forms are used. According to Ki-Kare Analysis Result, there is a significant relationship between psychological disorder and suicide attempt. According to psychological examination results, average point of anger forms which is practised on the criminals who have not been received into prison before is higher than the criminals who have been received into prison. It is analysed that as a result of psychological interviews in groups carried out total 30 sentenced people, they take to commit an illegal act when they are young adult and it includes in forcible problems stemming from familial matters and economic. It is thought that group interviews which have been arranged for aiming sentenced prisoners including overcoming stress, anger management practises among groups are required to be more implementable in the department of correction institutions.			
Keywords: Murder, Sexual Assault, The Anger Explanandums.			

GİRİŞ

Problem

İnsan biyo-psiko-sosyal bir varlıktır. İnsan toplumsal bir varlık olması nedeniyle toplum yaşamını düzenleyen birtakım kurallara ve yasalara uyması beklenmektedir. Bu beklentiyi karşılamadığında ya da ters düşen davranışlarda bulunduğu düzen bozucu olarak gözlenmektedir. Bu düzen bozucu davranışları suç olarak kabul etmekteyiz. Suç ve suç unsuru içeren davranışlar bir taraftan yaptırımları belirlemek için incelenirken diğer taraftan suçun altında yatan biyolojik, sosyolojik ve psikolojik nedenleri de ortaya çıkarmaya yönelik olup amacı suçun önlenmesini ve suç işleme oranının düşürülmesini amaçlamaktadır. En az insanlık tarihi kadar eski olan suç olgusu her dönem araştırmalarda konu olmuştur. Suç kavramını incelerken tek başına ele almak doğru olmaz. Bir suçun birden çok ve çeşitli sebepleri olabilir. Değerlendirirken insanı sahip olduğu bireysel özelliklerin göz önünde bulundurulduğu gibi toplum içindeki yaşayış biçimini düşünüp ele almak gerekmektedir.

Suçun isim ve hukuk tanımı, törelere ve yasalara aykırı davranış olarak yapılmıştır (www.tdk.gov.tr). Suç, insanlığın başlangıcından günümüze kadar gelen sosyal bir sorundur.

Suç kavramını daha iyi anlayabilmek için, psikoloji, psikiyatri, hukuk, biyoloji vb. bir çok bilim dalı incelemektedir. Bu nedenle her bilim dalı kendi bakış açısıyla suç kavramını açıklamaya çalışmaktadır. Suçun psikolojik tanımını Ekrem ise, kökenleri insan ruhunun derinliklerinden alan bir olayın “eylem” halinde dış dünyaya yansıtılması olarak yapmaktadır (Ekrem, 1955).

Hukukçular açısından ise suç, yasanın suç saydığı ve bir yaptırımı gerektiren eylemdir. Sosyologlar suçu toplumsal nedenlere bağlı olarak normlardan sapan davranış olarak ele almaktadır. Toplumsal hayatı düzenlemek için insan tarafından belirlenen bu kurallara uymayarak yine başka bir insanın bu kurallara uymaması, suç işlediği anlamına gelmektedir.

Suç davranışını biyo-psiko-sosyal açıdan açıklamaya çalışan çeşitli teoriler ortaya atılmıştır. Fakat suç teşkil eden bir davranışı bir kurama bağlı olarak açıklamak yeterli

değildir. Bu nedenle, insan neden suç işler sorusuna cevap bulmak için ortaya atılan çeşitli yaklaşımları incelemek yerinde olacaktır. Bu suç teorileri şu şekildedir:

Suç içerikli hareketler, genetik kuramda bahsedildiği gibi kalıtsal olarak anne babadan çocuğa geçer (Eryalçın ve Duyan, 2016: 17).

Biyolojik yaklaşıma göre, biyolojik hastalıklara bağlı olarak suç teşkil eden davranışlar oluşmaktadır. Bu görüşe göre suçlularda genetik bozukluklar vardır ve bundan dolayı suç işlemektedir. Suçlu davranış üzerinde genetik ve biyokimyasal faktörlerin etkisi olduğu bulguları söz konusudur.

Suçlu davranış ile biyolojik yapı arasında bir ilişki olsa da, suç işleyen kişiyi bireyin psikolojik durumu, ruh sağlığı ve çevresel faktörleri göz önünde bulundurarak değerlendirmek gerekmektedir.

Psikolojik yaklaşımlar ise, bireyin davranışına neden olan güdüleyicilere, bireysel ve kişilerarası dinamikler üzerinde durmakta ve kişilerin suça karışmasındaki en büyük neden, değer verdikleri insanlar ve sosyal çevresiyle olan paylaşımları sonucu ortaya çıkan patolojik semptomlardır(Kaner, 1992).

Psikolojik yaklaşımlar suça bulaşmanın kişinin özüyle alakalı olduğunu ve insanın yaşadığı problemleri çözememesi nedeniyle suç işlediğini belirtmektedir. Problem çözme becerisi iyi olmayan kişilerde dürtülerin içe atılması ile bir takım zorlayıcı davranışlar oluşur ve yaşadığı çevre koşullarına bağlı bir süper ego oluşur ancak kişi için sorun haline gelen bir süper egodur. (Sokullu, Akıncı, 2014).

Suçlu davranış ile psikolojik yaklaşım arasındaki temel dinamik, kişinin çevresiyle olan ilişkisi ve davranışları olarak belirlenmiştir.

Psikanalitik kuram, suçluluğu id, ego ve süperego gelişiminde oluşan patolojik durumlarla açıklamaktadır. Bu kurama göre çeşitli davranış problemlerinin ortaya çıkmasının sebepleri arasında idden gelen arzular ve kontrol edilemeyişi yer almaktadır. Bundan dolayı bir takım insanların öfkeli davranışları olurken diğerleri ise içe kapanık ya da bazı güdüsel davranışlarını kontrol etmekte zorluk yaşamaktadırlar. Kişiliği

oluşturan elementler bu şekilde çarpıtıldığında suçluluğu da içeren antisosyalkarakterler ortaya çıkabilmektedir (Akt.,Kaner 1992).

Toplumsal öğrenme kuramına göre, saldırgan ve suçlu davranışların öğrenilmesinde öğrenme kuramının ilkelerinden yararlanan Bandura ve Walters, çocukların ne öğrendiklerinin önemine değinmişlerdir. Taklit çocuğun davranışlarının şekillenmesinde rolü olan önemli bir süreçtir. Suç unsuru içeren davranışların pekiştirilerek ve model alınarak öğrenilmektedir.

Suç sosyolojik açıdan değerlendiren yaklaşımlara baktığımızda, suç çok olağan bir olgudur. Toplumda sapan davranışlar her zaman olmuş ve olmaya ya devam etmektedir. Önemli olan, bu tür davranışların belli bir seviyede tekrarlanmasıdır. Ayrıca suça karşı belli bir suç ortadan kaldırmak istenirse o suçun oluşmasında etkili olan çevresel faktörler de ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Suçun tarihi, insanlık tarihi kadar oldukça eskilere kadar gitmektedir. Devlet kavramının ortaya çıkmasından yıllar önce suç içerikli davranışlar ve bunları yapan bireylere cezalar verilmektedir (Dönmezer, 1984).

Genel olarak suçluluğu sosyolojik açıdan açıklamaya çalışan kuramlar, suçun çevresel ve sosyal faktörlerin etkisiyle oluştuğunu belirtmektedir. Çünkü suç tek başına ele alındığında eksik açıklanmış olacaktır. Örneğin, şehirlerde bazı mahallelerde “hırsızlık” suçu meslek olarak nitelendirilmekte ve kişilerle görüşüldüğünde büyükleri tarafından öğretildiği gerçeği ile karşılaşılmaktadır. Çoğu zaman insan suçun içinde doğmakta ve tercih şansı olmamaktadır. Ayrıca kadın suçlularda çoğunluğunun eğitim durumlarının en fazla ilkokul olduğu yapılan görüşmeler neticesinde gözlenmiştir.

Konu

Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumunda cinayet suçundan ve cinsel istismar suçundan hüküm alan 30 hükümlü ile derinlemesine görüşme yapılarak suç işleme eğilimleri ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu konunun seçilmesinde ise; cezaevinde kalan dezavantajlı bir grup olan hükümlülere yönelik çalışma yapmak, suçun işlenmesinde etkili olan öfke ve dürtüsellik gibi konuları incelemek isteği etkili olmuştur. Ayrıca ceza infaz kurumunda psikolog olarak görev yaptığım için

hükümlülere yönelik bir araştırma yapmanın görüşme yaparken ve onların duygu durumlarını değerlendirmede etkili olacağı kanaati oluşmuştur.

Suç işleme eğilimi ile sürekli öfke ve öfke tarzı özellikleri ve dürtüsellik düzeyi ilişkilendirilerek hükümlünün suç işleme tekrarı (tek sefer- mükerrer) olarak ilişkilendirilmiştir.

Amaç

Geçmişten bugüne suç kavramı çeşitli disiplinler tarafından araştırılmaktadır. Cezaevindeki hükümlülere yönelik birçok araştırma yapılmaktadır. Cezaevinde kalan ve dezavantajlı grup olarak belirtilen hükümlü-tutukluları tekrar suç işleme riskini azaltmak, topluma yeniden kazandırmak ve cezaevinde kaldığı süreyi yararlı bir şekilde geçirmesini sağlamak gerekmektedir. Bu nedenle suçun işlenmesinde etkili olan öfke, dürtüsellik gibi faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin kontrol edilebilir olması için hükümlülere yönelik yapılacak olan çalışmaların hükümlülerin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde, uygulanabilir olması ve bu zaman diliminde ailelerine ve topluma yararlı bireyler olmalarına katkı sağlamak önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı; cinayet ve cinsel istismar suçundan hüküm almış 30 hükümlü ile derinlemesine görüşme yapılarak suç işleme eğilimleri, öfke ve dürtüsellik düzeyleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişkinin tespiti amaçlanmıştır. Demografik özelliklere yönelik kişisel bilgi formunda yaş, eğitim durumu bilgisi, medeni durum, cezaevine ilk girişi olup olmaması gibi değişkenleri belirlemeye ilişkin sorular sorulmuştur.

Önem

Cinayet suçlularının öfke kontrol problemi yaşadığının düşünülmesi nedeniyle suç işlemede öfkelenme durumunun ne seviyede olduğunu, duyduğu öfkeyi nasıl tanımladığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Cinsel istismar suçlularında ise dürtü kontrol sorunu olup olmadığının belirlenmesi, varsa nasıl geliştiği ve ne düzeyde olduğunun araştırılması, bu konuda yapılacak iyileştirme çalışmalarının ve içeriklerinin belirlenmesinde önem arz etmektedir.

Cinayet ve cinsel istismar suçlarından hüküm almış suçlularda dürtü kontrolü ve öfke kontrolünün sağlanması bu suç oranlarının düşmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. Görev yaptığının kurumun cezaevi olması sebebiyle dezavantajlı bir grupta (hükümlüler) çalışmanın zorluklarını yaşadığım için suç gruplarına ve suçun işlenmesinde etkili olan duygusal-davranışsal durumları belirlemeye yönelik bir araştırma yapmanın ve sonucuna göre bir görüşme içeriği oluşturmanın yararlı olacağını düşünmekteyim. Araştırma sonunda elde edilen bulguların Türkiye genelinde ceza infaz kurumlarında çalışan psikologlar, sosyal çalışmacılar ve öğretmenlerle paylaşılması planlanmaktadır.

Yöntem

Araştırmacı ve tez danışmanı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile hükümlülerin yaş, eğitim durumu, medeni hali, gelir durumu, mesleği, ziyaretçi gelip gelmemesi gibi suç ve suçla ilgili genel bilgilerin alınması hedeflenmektedir. Kişisel bilgi formunda çalışmanın amacına yönelik 30 soruya yer verilmiştir. Çalışmanın yapıldığı tarihte UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) üzerinden elde edilen listede cezaevinde bulunan 202 cinayet hükümlüsü arasından basit seçkisiz örnekleme yoluyla 2 tanesi yedek olmak üzere toplam 17 kişi, 82 cinsel istismar suçu hükümlüsü arasından ise yine aynı yöntemle 2 tanesi yedek olmak üzere 17 kişi seçilmiştir.

Cinayet ve cinsel istismar suçundan hükümlülerinin suç işlemede öfke ve öfke tarzının bir belirleyiciliğinin olup olmadığını tespit etmek için Spielberg tarafından geliştirilen 4'lü likert tipi Sürekli Öfke ve Öfke Tarz Ölçeği uygulanmıştır.

Cinayet ve cinsel istismar suçundan hükümlülerinin suç işlemede dürtüsellik düzeylerinin düşük ya da yüksek olmasının belirleyici olup olmadığını tespit etmek için Barratt tarafından geliştirilen 4'lü likert tipi Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu-11 uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan yöntem ve teknik, evren-örneklem, hipotezler, ölçme araçları ve verilerin çözümü, hipotezler, sınırlılıklar ve sayıltıları kapsamakta olan daha geniş bilgiye araştırmanın metodolojisi bölümünde yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Suç ve Unsurları

Suç, insanlık tarihi kadar eski olup ancak durağan olmayan dinamik bir olgudur.

Suç; en genel haliyle toplumsal kurallara aykırı bir şekilde davranmak olarak tanımlanabilir (Karababa, 2007). Kanunda belirtilmeyen davranış suç olarak kabul edilmemekle birlikte, bir davranışın suç olarak kabul edilmesi, yasaya uygun olmamasına ve cezasının olmasına bağlıdır.

Suçu oluşturan 4 temel unsur vardır. Suçun kanuni unsuru, suçun kanunda tanımlanmış olmasıdır. Örneğin, başkasına ait kredi ve banka kartlarını izinsiz kullanma suçunun gerçekleşmesi için suçu işleyen kişinin karşı tarafın izni olmadan başkasına ait taşınır malları almasıdır. Suçun maddi unsuru, suçun kanunda açıklanmış olması yeterli değildir; aynı zamanda suçun fiil halinde de oluşması gerekir. Suçun manevi unsuru, kanuna aykırı fiilin isnat yeteneğine sahip kimse tarafından bilerek ve isteyerek (kasten) veya ihmalli (taksirle) işlenmesidir. Suçun İlliyet (nedensellik) bağı ise, sonuç ile eylem arasında nedensellik varsa, suç oluşmuş olur.

1.1.2. Suç ve Ceza Türleri

Ceza Hukuku hükümleri, suç kavramını “Hukuk düzeni kurallarını ihlal eden eylem suç olarak kabul edilir” olarak tanımlamaktadır (Rahimov, 2014: 24).

Suç türleri farklı şekillerde sınıflandırılabilir. TCK'ya göre suç türleri; kamu düzenine karşı suçlar, vatana ihanet suçları, devlet yönetimine karşı suçlar, adliyeye karşı işlenen suçlar, hürriyete karşı suçlar, kamu güvenine karşı suçlar, kamu esenliğine karşı suçlar, kişiye karşı suçlar, genel ahlaka ve aile düzenine karşı suçlar ve mala karşı suçlar şeklinde on farklı başlık altında ele alınmıştır. (Aytaç, Aytaç ve Bayram, 2007, s.3).

Ceza İnfaz Kurumlarında ise adli suçlar ve terör suçları olarak iki gruba ayrılmaktadır. Terör suçu işleyenlerle yapılan görüşme dinamiği ile adli suç işleyen kişi ile yapılan görüşme dinamiği farklıdır.

Suç türleri zamanla değişiklik göstermektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte siber suçlar ve bilişim suçları gibi suçlar ortaya çıkmaktadır.

Suçun türü, işlendiği zamanın anlaşılması, uygulanacak yasanın belirlenmesi açısından önemlidir. Suç türleri;

Neticeye göre; ceza kanununda tanımlanan hareketten kaynaklanan ani suç, suç işlemeye karar verdikten sonra hemen suçun işlenmesidir. Suç tamamlandığı anda da son bulmuştur. Örn: Yaralama suçu **ani suçtur**. Hareket ve sonuç beraberdir. Bir anda olup bitmeyen, bir süre devam eden suça **mütemadi suç** adı verilir. Kesintisiz suçta, suçun devam ediyor olması söz konusudur. Örneğin, x şahsının y şahsını kaçırap bir süre kapalı bir yerde tutması gibi. **Tek hareketli suçlar**, suçun oluşması için tek hareketin yeterli olduğu suç çeşididir. Örneğin; Hırsızlık gibi... Tek hareketli suçlarda hareketin tekliği, doğal anlamda değil, hukuki anlamda anlaşılmalıdır. Örneğin birini öldürmek için defalarca bıçaklanması halinde doğal anlamda hareket birden fazladır. Ancak bu ihtimalde, hukuki anlamda tek fiilin işlendiği kabul edilir. **Birden çok hareketli suçlar**, kanuni tipte birden çok hareketin yer aldığı ve suçun oluşması için suç tipindeki hareketlerin hepsinin yapılmasının gerekli olduğu suç tipleridir. Örnek: Ruhsatsız silahla adam öldürme gibi.

Eylemin işleniş biçimine göre, İcrai suçlar; sadece icrai bir davranışla yani bir hareketle gerçekleştirilebilen suçlardır. Tabanca ile birisini öldürmek icrai bir suçtur. İhmali suçlar; emredici hukuk kuralına aykırı olan olumsuz davranış ihmali suçu oluşturur. Kanunun kişiden beklediğinin yapılmamış olması, kanunun emrine uyulmaması ihmali suçun oluşmasına neden olur. Alkollü araç kullanmak gibi suçlar ihmali suça örnektir (<https://alonot.com/suc-turleri/>) .

Ceza kavramının amaç ve işlevini açıklayan çeşitli görüşler vardır.

TDK'ya göre ceza, uygun olmayan davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım olarak tanımlanmaktadır.

TCK'nın verilme amacı birinci maddesinde şu şekilde belirtilmiştir: Bireyin özgürlüğünü, devlet düzenini, hukuk ülkesi, toplum refahını yükseltmek ve suçu

önlemektir. Yasa bu amaçları uygularken cezai ehliyetin esaslarını, cezaevi ve infaz ile ilgili tedbirleri konusunda düzenlenmiştir.

Verilen cezaların insan onuru ile bağdaşır nitelikte olması gerekmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi tarafında koruma altına alınan yaşam hakkı hiçbir şekilde ihlal edilemez. Cezanın etkili olması, bölünebilir olması ve düzeltilebilir olması özelliklerine sahip olması gerekmektedir.

TCK' da suça karşı yaptırım olarak uygulanan cezalar süreli hapis cezası ve adli para cezası olmak üzere iki şekildedir:

- 1) Hapis cezaları kanunda müebbet ve süreli hapis cezaları olarak yer almaktadır. Verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası suçlunun yaşamı boyunca cezasını yüksek güvenlikli ceza infaz kurumunda çekmesini belirtmiştir. Müebbet hapis cezası da yaşamı boyunca devam eder ancak infaz rejimi bakımından (açık ceza infaz kurumuna ayrılma, denetimli serbestlik hakkından yararlanma gibi) farklılık göstermektedir. Süreli hapis cezasında ise verilen ceza bir ay ile yirmi yıl arasında olmalıdır.
- 2) Para cezaları, kanunda suç işleyen kişinin işlediği suçun karşılığı olarak günlük 20 TL ile 100 TL arasında değişen bir para karşılığında ödenmesidir. Adli para cezası verilen ancak ödeyemeyen bir kişi ceza miktarının güne çevrilmesi suretiyle verilen cezayı hapis cezası olarak ceza infaz kurumunda çeker.

TCK genel olarak hümanizm ilkesi ile uyumludur. Bu ilke bağdaşmayan ölüm cezasına kanunda yer verilmemiştir. Verilen cezaların insan onuruna dokunmayacak şekilde ceza infaz kurumlarında uygulanması, topluma yeniden kazandırılmaları, iyi hallerini kazanana kadar eğitim-iyileştirme faaliyetlerine katılmalarını sağlama ve suçlu kişiyi toplumsal yönden kazanacak birçok uygulama cezaevlerinde mevcuttur.

1.2. Kasten Adam Öldürme Suçu

Birinin bir başkasını bilerek ve isteyerek öldürmesi, kasten adam öldürme olarak tanımlanır. Suçu işleyen kişi, öldürülen kişinin yaşam hakkını gasp etmiştir. Kanuni bir

değer olan yaşam hakkını korumak esastır.TCK' nın 81. maddesinde kasten adam öldürmenin basit hali, 82. Maddesinde ise nitelikli hali düzenlenmiştir.

“Bir insanı kasıtlı olarak öldüren kişi müebbet hapis cezası verilir.” şeklinde yer alan madde TCK'nın 81. Maddesinde yer almaktadır.

Kasten adam öldürme suçuna herkes karışabilir. Kasten adam öldürme hayatta olan herkese karşı işlenebilir.

“Yaşam hakkı” AİHS'nin 2. maddesinde anlaşmaya katılan devletler tarafından güvence altına alınmıştır. Ve bu güvence 2 şekilde sağlanmaktadır:

Bunlardan birincisi öldürmenin yasak olmasıdır. Sözleşmedeki ifadesiyle “hiç kimse kasten öldürülemez”. Devletin üstlendiği bu sorumluluk ile kişinin hayatını tehlikeli durumlardan korumak gerekmektedir (Bozkurt, Enver, 2014).

İkincisi ise devlete tabi kişilerin hayatını refah ortamı içerisinde devam ettirmesini sağlamaktır. Vatan toprakları içerisindeki herkesin hayatına son verecek saldırılara karşı korumak ve önlemler almak devletin sorumlulukları içerisinde (Gözübüyük, Gölcüklü, 2003).

1.2.1. Kasten Adam Öldürme Suçunun Nitelikli Halleri

Suçun nitelikli halleri ile ilgili olarak TCK'nın 82. maddesinde; “(1) Kasten öldürme suçunun; a) Tasarlayarak, b)Canavarca hisle veya eziyet çektirerek, c)Yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanmak suretiyle, d)Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı, e)Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, f)Gebe olduğu bilinen kadına karşı, g)Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle, h)Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak ya da yakalanmamak amacıyla, i)Bir suçu işleyememekten dolayı duyduğu infialle, j)Kan gütme ve töre nedeniyle işlenmesi hâlinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır” şeklinde yer almaktadır (Hakeri, 2007).

Kasten öldürme suçunun niteliklerini şu şekilde açıklanabilir: Tasarlayarak öldürme, suçu işleyen kişininiylemini soğukkanlılıkla ve planlayarak işlemesidir. Canavarca

hisle veya eziyet çektirerek öldürme, öldürmenin vahşi şekilde, acımasızca, öldürmeden keyif alarak gerçekleştirilmesidir. Suçun anne-babasına, kardeşine, çocuğuna veya eşine karşı işlenmesi halinde ceza oranı arttırılır.Çocuğa ya da kendisini hiçbir şekilde savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı ve hamile olduğu bilinen kadına karşı öldürmede ise ceza belirli oranlarda arttırılır. Kişi devlet görevini yerine getirirken vazifesine uygun davranmayarak ölüme neden oluyorsa yasada belirtildiği şekliyle ceza verilir.Kan gütme ve töre nedeniyle öldürmede ise kan davası halini alması için taraflar arasında bir adam öldürme olayının olması ve zaman aralığı gereklidir (<http://www.cirithukuk.com/cirit-hukuk/makaleler-ve-yayinlar/kasten-adam-%C3%B6ld%C3%BCrme-su%C3%A7u>).

1.2.2. İhmalli Davranışla Adam Öldürme

TCK'da tanımlanan şekliyle ihmalli davranışla adam öldürme suçuna verilen ceza da kasten adam öldürme suçuna verilen ceza ile aynıdır.

Bir anlaşmaya bağlı olarak sorumluluğun yerine getirilmemesi, kişinin kanun koyucu tarafından verilen yükümlülüklerini yok sayması ve kişinin bir başkasının hayatına kast edecek şekilde ihmalli davranması halinde kişi kasten adam öldürme suçuna verilen ceza ile cezalandırılır

(<http://kayahanavukatlikburosusu.com/kasten-adam-oldurme-sucu-tck-81-82/>).

1.2.3. Kasten Adam Öldürme Suçunda Öngörülen Ceza

Kasten adam öldürme suçu TCK'nın 81 ve 82. maddelerinde belirtilen hususlara göre cezalandırılır. Kasten adam öldürme suçunun cezası, basit halinde müebbet hapis cezası (24 yıl), nitelikli halinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası (30 yıl) almaktadır.

İhmalli davranışla adam öldürme suçunu işleyen kişi hakkında ceza olarak ağırlaştırılmış müebbet cezası (20-25 yıl) ya da müebbet hapis (15-20 yıl) cezası verilir. Bu cezalar yıl bazında çektirilir. Ayrıca her olay kendi içerisinde değerlendirildiğinden farklılıklar olabilir (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>). Bu suçlarda hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve ceza erteleme söz konusu değildir.

Söz konusu giden bir can olduğunda verilen cezalar yetersiz olduğu akla gelmektedir. Ancak Türk Ceza Kanununda verilen cezaların bir bütün olarak ele alındığı ve yapılan yargılama sırasında olayın işleniş biçimi, sanığın ve mağdurun ifadeleri kapsamında bir değerlendirme yapıldığı unutulmamalıdır.

1.2.4. Psikolojik Açıdan Adam Öldürme Suçuna Bakış

Suçun oluşmasına neden olan ruhsal olaylar, yaş, cinsiyet, kişilik ve suça ilişkin davranış özellikleri Psikoloji'nin alt dallarından biri olan Suç Psikolojisi aracılığıyla incelenmektedir. Suçun neden işlendiğine dair sorulara saldırganlık, dürtü, öfke ve şiddet gibi kavramlarla ilişkilendirilerek cevap aranmaya çalışılmaktadır.

Kasten adam öldürme suçu ve diğer suç tipleri işlendiğinde suç sahnesinde ne olduğu, meydana gelenleri ne tipteki bir kişinin gerçekleştirmiş olduğunu ve böyle bir kişinin kişilik özelliklerini psikolojik profil çıkarma ya da saldırgan profili çıkarma tekniğiyle kolaylaştırmak mümkündür. Suçlu profili çıkarma suçu işlendiği yer, kurbanın (mağdur) ve diğer bütün delillerin en ince ayrıntılarına kadar değerlendirilmesine dayanan, bilinmeyen bir suçlu tarifinin bulunmasına yönelik suç ve polis araştırmalarına getirilmiş bir yaklaşımdır (Polat, 2006).

Suçlunun yetiştirilme tarzı, içinde büyüdüğü sosyal ve fiziki çevre, suçlunun eğitim durumu, çocukluk çağındaki yaşantıları, suçlunun psikolojik bir rahatsızlığının olması ve aile fertleriyle ilişkisinin incelenmesi suçlunun yakalanmasında ve suçun tekrarlanmamasında önemli rol oynamaktadır.

Ayrıca psikolojik olarak kasten adam öldürme konusunda seri cinayet bileşenleri ve seri cinayet türleri de önem taşımaktadır. Seri katil, psikotik rahatsızlığa bağlı olarak bir aydan fazla olan süreçte arada bekleyerek en az dört insanı öldüren kişidir. Hayalci, misyoner(göreve odaklanmış), zevk arayıcı (hedonistik), iktidar hevesli (güce-kontrol ikilemli) olmak üzere dörde ayrılır (İçli, 2007). Seri katillerin farklı yöntemler kullanmasına rağmen seri cinayetleri “cinsel sadizm, yoğun fantezi ve fanteziyi eyleme geçirmek için zorlayıcı his” olarak temel üç bileşenden bahsetmek mümkündür (Polat, 2006).

Genel kişilik özellikleri ve suç arasındaki ilişkiyi araştıran klinik yaklaşım antisosyal kişilik bozukluğu ve sosyo-patinin varlığına işaret etmektedir. Psikopati, ani ve tepkisel hareket etme, negatif duygusallık; kişilik ve suç arasında önemli etmenlerin olduğunu belirtmektedir (Dolu, 2011).

Çocukluk döneminde yaşanan olayların bireyin yetişkin dönemde de etkisini devam ettirmektedir. Çocuğun ilk sosyal ortamı olan ailede sağlıklı, duygusal ve fiziksel açıdan güvenli olarak büyümesi, ileriki yaşantısında kaliteli bir yaşam sürmesi için gereklidir. Aksine çocuğa dair yaşanacak bir ihmal ve istismar (duygusal, cinsel ve fiziksel) yaşantıları travmalarla geçen bir hayat ve suçlu bir kişilik ortaya çıkarabilir.

1.3. Cinsel İstismar Suçu

Cinsel saldırı, kişinin beden bütünlüğünü bozacak şekilde davranmak olarak tanımlanabilir. Çocuğun cinsel istismarı isefiziksel ve ruhsal gelişimini tamamlamayan bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel isteklerini gidermesi için kullanılmasıdır.

Cinsel istismar sadece çocuklara karşı işlenmez, her türlü vücut bütünlüğünü bozacak cinsel davranışı kapsar. Örneğin; cinsel doyum sağlamak için çocuğun vücudunun çeşitli bölgelerine dokunması, suçu işleyen kişinin çocuğu kendi cinsel organlarına dokundurtması, çocuğun suçlu kişide haz duyacağı şekilde öpmesi gibi tüm hareketler istismar kapsamında yer alır (<http://www.diken.com.tr/cinsel-istismara-dair-bilmeniz-gerekenler-9-soruda/>) .

Çocukların gelecekte günlerini sarsan ve olumsuz etkileyen bu deneyim, bazen yıllarca gizli bir şekilde devam ederek çocukta travma oluşturabilir. İstismar aile içinde vuku bulduğunda ensest (aile içi cinsel istismar) olarak adlandırılır. Yapılan araştırmaların çocuklara cinsel istismarda bulunan kişileri bulmak için uzağa gitmemek gerektiğini belirtmektedir. Suçu işleyen kişilere bakıldığında çocuğun ve ailenin güvenini kazanmış biri olduğu görülmektedir. Korkutulan, tehditler sonucu susturulan çocuk çoğu zaman ailesinin de inanmayacağını düşünerek bu istismarı dile getirememektedir. Ensestinise, ailevi değerlerin yüceliği ve bölünmeye ya da ailenin dağılmasına sebep olacağı korkusuyla üstü örtülmekte ve suçu işleyenlerin ceza alması engellenmektedir.

Kız çocuklarında görülen cinsel istismar vakaları % 6 ile % 62 arasında iken erkek çocuklarında bu oran biraz daha düşük olup % 3 ile % 13 arasındadır (Lanning, Ballard, ve Robinson, 1999).

Cezaevinde çocuğun cinsel istismarı suçundan ceza alan hükümlülerle yaptığım görüşmelerde son yıllarda mağdurun genellikle erkek çocuk olduğunu öğrenmekteyim. Ailesi tarafından sosyal bakımdan ihmal edilmiş, sokağa itilmiş 8-12 yaş aralığındaki erkek çocukların cüzi bir miktar para (10-20 TL) karşılığında kullanılıyor olması, suçu işleyen kişi kadar çocuğuna bakma, gözetme sorumluluğunu yerine getirmeyen anne babalar da sorgulanmalıdır.

%70 gibi büyük bir oranda kız çocuklarının (2-17 yaş) cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmektedir. İstatistiksel verilere göre suçu işleyen kişilerin erkek çocuklara göre daha çok kız çocuklarını 3 kat daha çok tercih ettiği görülmektedir (<http://www.elmadaghukuk.com/tr/makaleler/1/cinsel-istismar-sucu-ve-turk-ceza-kanununda-ongorulen-ceza.html>).

1.3.1. Cinsel İstismar Suçunda Öngörülen Ceza

TCK' nın 102. Maddesinde cinsel saldırı suçuyla cezai yaptırımlar şu şekildedir:

Cinsel amaçlı olarak bireyin beden bütünlüğünü bozan kişi, durumun bildirilmesi üzerine, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası hükmolunur. Sarkıntılık düzeyindeki cinsel davranışı sonucu kişiye iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. Eğer kişi eylemini mağdurun vücuduna organ ya da bir cisim sokma yoluyla gerçekleştirirse, on iki yıldan az olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun;

- a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- b) Kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılmak suretiyle,
- c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından,
- d) Silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,

e) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

Cinsel saldırı için başvuru alan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır. Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Türk Ceza Kanunu'nun 103. Maddesinde yer alan çocukların cinsel istismarı ile ilgili verilecek ceza ilgili bilgiler yer almaktadır. Suçun;

- a) Birden fazla kişi tarafından birlikte,
- b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle,
- c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından,
- d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından,
- e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Cinsel istismarın, çocuklara karşı tehdit yoluyla gerçekleştirilmesi sonucunda ceza oranında artış olmaktadır.

Cinsel istismar için mağdurun yaralanması ya da ölümüne sebebiyet verecek şekilde kasten yaralanması söz konusu olduğu sanık yaralama ve kasten adam öldürme suçlarından da ceza almaktadır.

Reşit olmayan kişi ile cinsel ilişki suçunu işleyen bir kişi için mağdur 15 yaşından küçük ise şikâyet aranmaksızın 10 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası verilir. Mağdurun 15 yaşından büyük ve şikâyetinin olması durumunda ise 2 yıldan 5 yıla kadar hapis

cezası verilir. Fiziksel, ruhsal ve bilişsel gelişimini tamamlamayan çocuğun korunması sosyal devlet anlayışı içinde olup daha caydırıcı nitelikteki yaptırımların düzenlemesi yapılmalıdır.

(<http://www.elmadaghukuk.com/tr/makaleler/1/cinsel-istismar-sucu-ve-turk-ceza-kanununda-ongorulen-ceza.html>)

2016 yılında resmi gazetede yayınlanan, kimyasal hadım yasası olarak bilinen 5237 sayılı TCK' nın 102., 103. Ve 104. Maddelerinde tanımlanan cinsel suçlardan herhangi birini işlemiş kişiye uygulanan yatarak veya ayaktan ilaçlı/ilaçsız olarak tedavide, kişideki cinsel istek ve dürtüyü azaltmaya ya da kontrol altına alınmasının sağlanması hedeflenmiştir.

Ceza infaz kurumlarında cinsel suçtan hüküm olan kişinin kurum doktoru tarafından Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastaneleri ile üniversitelerine sevk edilmesi ve sağlık kuruluna yönlendirilerek uygulanacak psikiyatrik ve farmakolojik tedavinin belirlenmesi gerekmektedir. Cinsel istismar suçluları ile ilgili olarak cezaevinde olduğu sürede ya da denetimli serbestlik sürecindeyken tedavi ve yükümlülüklerin uygulanması için infaz hâkimliği kararı gerekmektedir. Suçu işleyen kişinin yükümlülükleri ise fizyolojik tedavi görmek, iyileştirme amaçlı programlara katılmak, mağdurun yaşam alanından uzak durmak ve yasaklanmak, çocuklarla ilgili her türlü faaliyetin yapılmasının yasaklanmasıdır. Hükümlünün topluma katılmaya hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesi adına tahliye olmasına az bir süre kala adına infaz hâkimliğinin karar vermesi için başvuruda bulunulur. Ayrıca hükümlü ile ilgili değerlendirme raporu hazırlanmaktadır.

Uygulamaya bakıldığında işlevsel olmadığı görülmektedir. Her hastanede mahkûm koğuşunun olmaması, cezaevlerinin çok kalabalık olması nedeniyle hasta hükümlüyü takip etmenin zorlaşması gibi nedenlerle uygulamada aksaklıklar çıkmaktadır.

1.3.2. Psikolojik Açıdan Cinsel İstismar Suçuna Bakış

Cinsel istismar suçu içinde birçok bileşeni barındırmaktadır. Suçlu kişinin mağduru tanıyıp tanıması, 18 yaşından küçük olması, suçun işleniş biçimine bakıldığında fiziksel bir istismarın olup olmaması, suç işlendiğindeki yaş ve eğitim durumları,

hükümlünün ve mağdurun sosyo-ekonomik düzeyleri, mağdurun anne-baba ile ilişkisi, aile bağları vb unsurlar bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

Çocuklara cinsel istismarlarında suçu işleyen kişi %90 oranında mağdurun tanıdığı bir erkektir (McCourt, Peel, ve O'Carrol, 1998).

Ailede içindeki şiddet ile ilgili açıklamalara bakıldığında çocukluk yıllarındaki cinsel saldırı vb nedenler gösterilmektedir. Ve bazı araştırmalarda ise çocukluğunda cinsel istismara uğrayan kişilerin cinsel istismar suçunu işlediği bulgusu elde edilmiştir.

İstismara uğrayan çocukların genel özelliklerine bakıldığında, sosyal ortamdan izole edilmiş, boşanmış anne baba çocuğu, uzun süreli alkol uyuşturucu madde kullanımı, ilgisiz anne baba tutumu, zayıf aile ilişkileri ve sürekli ceza veren ebeveyn tutumu ve sevgisiz aile ortamı çocukları istismara açık hale getirmektedir (Topçu, 1997, s.189).

Görev yaptığım ceza infaz kurumunda cinsel istismar suçu hükümlüsü ile yaptığım bir görüşmede ilkokul çağındayken üvey abisi tarafından maruz kaldığı cinsel tacizi şu şekilde ifade etmişti:

“İlkokula gidiyordum bir ya da ikinci sınıf olmalı. Babam ölünce annem tekrar iki erkek çocuğu olan bir adamla evlendi ve hemen hamile kaldı. Beni hep annem yıkardı. Doğuma yakın karnı iyice büyüdü, liseye giden üvey ağabeyimden yıkamasını istedi ve o gün başladı hayatımın kötü günleri. Günlerce banyoya girmek istemedim. Yine aynı şeyleri yaşamaktan korkuyordum. Anneme de söyleyemedim. Bir süre sonra ağabeyimin beni sevme şekli öyle diye düşünmeye başladım”.

Suç işleyen kişi ile yapılan görüşmede aile fertleri ile bağları, görüşmede alınan öyküsü, gelişim dönemlerinde cinsellik ile ilgili bir takılma yaşayıp yaşamadığının belirlenmesi, tanısı koyulmuş herhangi bir psikolojik rahatsızlığının olması suçu işleyen kişinin psikolojik değerlendirmesinin yapılmasında belirleyici olacaktır. Cinsel istismar suçunu işleyenler arasındaki orana bakıldığında “antisosyal kişilik bozukluğu” tanısı alanların %15-25 arasında değiştiği görülmektedir.

Ayrıca cinsel istismar suçunu işleyenlerin uyuşturucu madde ve alkol bağımlılığının olup olmadığı belirlenip, değerlendirme bağımlılık varsa göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

1.4. Öfke

1.4.1. Öfke Tanımı

Kişinin sevinç, mutsuzluk, heyecan, kaygı gibi duygularından biri de öfkedir.Öfke, TDK’ ya göre; yapmak istediğin bir şey engellendiğinde, kırgınlık veya korkutulduğunda verilen saldırganlık tepkisi; sinirlilik hali, zarar verme, şiddet olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011).

Sözlük anlamı dışında öfke etkilediği- etkilendiği düşünülen durum ve duygular çerçevesinde açıklanmaya çalışılmıştır. Kısaç (2005) öfkeyi, kişinin gelecekleri ilgili planları, yapmak istedikleri ve ihtiyaçlarını gerçekleştirme amacı yolunda ilerlerken kendisine yapılan haksızlık ve öz benliğine karşı bir saldırı olduğunu düşündüğünde hissettiği ana duygu olarak tanımlamaktadır.

Öfke duygusu çoğu zaman bir isteğin olmaması, yapılan bir iş başarısızlıkla sonuçlandığında, kişi haksızlığa uğradığını düşündüğünde vb durumlarda ortaya çıkar. Öfkelenen kişi kan basıncı,sinirlilik halinin artmasıyla sağlıklı düşünmesi zorlaşır ve doğru kararlar alamaz.

Öfke, hafif bir agresif tavırdan, şiddetli bir saldırı durumuna kadar gelebilen bir duygudur. Bazen çok yoğun bazen ise çok kısa sürer. Yaşanan öfke duygusu yoğunluğuna bağlı olarak devamlı ve tahrik edici olabilir. Bu nedenle öfke ile ilgili farklı tanımlar yapılmaktadır. Şahin (1997) ise öfkenin yaşanan durumlara göre değişen, doğal bir tepki olduğunu ve bir anda yükselen bir duygu olması özelliklerinden bahsederek bir tanım yapmıştır.

Kasten adam öldürme ve yaralama suçu hükümlüleri yapılan görüşmelerde olayın nasıl olduğu sorulduğunda çoğunlukla kullandıkları “bir anda öfkelenim ve nasıl olduğunu hatırlamıyorum” ifadesine rastlanmaktadır. Öfke çok ani bir şekilde ortaya çıkan bir duygu olmakla birlikte davranışa dönüşmesi de hızlı olmaktadır.

Öfke, saldırganlığa ait bir faktördür. Suç işleyen kişilerde çeşitli boyutlarda olup bazen suçun işlenmesindeki birinci neden olabilmektedir (Kroner ve Reddon, 1992).

Çoğu zaman öfkenin yaşanmasına sebep olan durumlar olarak adaletsizlik, yaralanmalar, cinsel istismar, cinsel taciz gösterilebilir. Karşı tarafa zarar veren davranışlara bakıldığında suçu işleyen kişinin iç dünyasında çoğu zaman ihmal edilmiş, dışlanmış ve hayatının bir döneminde çevreden zarar görmüş olduğu anlaşılmaktadır.

1.4.2. Öfke ile ilgili Kuramlar

Öfke çok yönlü bir duygudur. Korku, hüznün ve kaygı gibi duyguların sonucu olarak ortaya çıkan öfkeyi kişi çoğu zaman farketmez. Fiziksel olarak öfke duygusuna eşlik eden tepkiler vardır. Bu tepkiler çoğu zaman sinir ve sindirim sistemi ile ilgili rahatsızlıklar (mide ağrısı, migren vb) ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle temelde öfke duygusuna sebep olan etmenleri belirlemek amacıyla psikoloji bilimi araştırmacıları bazı görüşler belirtmiş ve kuramlar geliştirmiştir.

Psikanalitik Kuram

Bu yaklaşımda öfke duygusu daha çok kuramın temel kavramlarından olan katarsis (boşalım) kavramı ile birlikte ele alınmaktadır. Kişi bir şeye ihtiyacı olduğunu hissettiğinde bir stres-gerilim durumu oluşur. Bu durumun ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunun için öncelik, kişinin biriken enerjisini boşaltmasıdır. Buna göre, stres durumunun azalması için öfke duygusunun ifade edilmesi gereklidir. İfade edilen öfke sonucunda kişi bir katarsis yaşayacak, rahatlayacaktır. Öfke duygusundan psikanalitik kuramda katarsis yaşanması için aracı bir duygu olarak bahsedilmektedir (Dykeman, 1995; Mayne ve Ambrose, 1999; Lulofs ve Chan, 2000).

Ayrıca Freud'a göre yaşam ve ölüm olmak üzere iki temel içgüdü vardır. Yaşam içgüdüleri, cinsel kökenli olup, yıkıcı, saldırgan davranışların kökeninde ise ölüm içgüdüsünün var olduğunu ileri sürülmektedir. Yeni Freud'cular ölüm içgüdüsünü reddederler ve saldırgan duyguları daha çok engellenme/hayal kırıklığı karşısındaki bir reaksiyon olarak değerlendirirler (Akt.,Tura, 2010).

Engellenme-Saldırganlık Kuramı

Davranışçılık içgüdüsel modeli açıkça reddetmesine rağmen, engellenme- saldırganlık kuramının, Freud'un erken dönemdeki saldırganlığın hazzın engellenmesi karşısında verilen tepki olduğu fikrinin yeniden yorumlanması olduğu söylenebilir (Novaco, 1986; Spielberger, Reheiser ve ark., 1995). Kurama göre bir haz durumunun engellenmesi öfkeyi doğuracaktır. Fakat her engellenmenin öfkeyi doğurmayacağı, kişi engellenme durumunun mantıklı olduğunu kavarsa öfke ortaya çıkmayacağı için kuram eleştirilmiştir.

Öfkeyi içgüdülerle açıklamaya çalışan kuramlar dışında öfke duygusu ve sonucunda ortaya çıkan şiddet içeren davranışların öğrenme yoluyla da olabileceğini ön plana çıkaran kuramlar vardır.

Sosyal Öğrenme Kuramı

Davranışçı modeli benimseyen kuramcılar, her tür tepkinin öğrenildiğini savunmaktadırlar. Davranışlar dışarıdan gelen uyarılar çerçevesinde gelişir ve bu şekilde yeni davranışlar elde edilir. Bütün davranışlar öğrenme yoluyla kazanılır. Bu kurama göre davranışlar taklit yoluyla çevreden öğrenilirler. Davranışlar, önce gözlemleyip sonra tekrarlanarak öğrenilirler. Çocuk özdeşleştiği bireyin davranışlarını taklit eder. Taklit edilen davranış ne kadar pekişirse, ortaya çıkma ihtimali de o kadar artar.

Bandura'ya göre, insanlar doğduğu andan itibaren saldırganlığa içgüdüsel olarak sahiptirler. Ancak bu davranışların kime karşı, ne zaman ve hangi zaman aralığında ortaya çıkacağı öğrenmeyle ilgilidir. Öfke duygusu sonucunda ortaya çıkan saldırgan davranışları kişi çoğu zaman ailesinden ve sosyal çevresinden öğrenir.

Bandura, saldırganlığın taklit yoluyla, öfke ile ilgili güdülerin veya geçmişteki saldırgan eğilimlerin ortaya çıkmasıyla ilgili olduğunu belirtmektedir(Akt. Güleç ve ark., 2012).

Bilişsel Davranışçı Yaklaşım

İnsanlar hayatları boyunca farklı durumlara farklı tepkiler verirler. Bu farklı tepkileri ortaya koyarken duyguların çeşitli olmasından kaynaklanmaktadır. Kişilerin tecrübeleri,

bakış açıları, olaylara yüklediği anlamlar bu tepkilerin farklılaşmasında etkilidir. Temel duygular kişide doğuştan vardır, ancak hangidurumlarda nasıl tepki verilmesi sosyal çevre içerisinde öğrenilmektedir (Morris, 2002).

Fiziksel, davranışsal, bilişsel ve duygusal yapının ortak bir ürünü olarak düşünülen öfke duygusunun kontrol edilebilir olması altında yatan düşüncenin değiştirilmesi noktasında önem taşımaktadır. Bilişsel davranışçı yaklaşımın temel dinamiklerinden biri kişiye rahatsızlık veren davranış altında yatan olumsuz otomatik düşünceleri olumluları ile değiştirmektir. Bu nedenle bu yaklaşım öfke duygusunun davranış boyutuyla ilgilenmektedir (Dykeman, 1995; Mayne ve Ambrose, 1999).

1.4.3. Öfke İfade Biçimleri

Öfke, çok hafif bir tepkiden çok yoğun bir şiddete kadar varan histir. Hissedilen diğer duygular gibi fizyolojik, bilişsel ve tepkisel boyutu vardır.

Öfke duygusu yaşandığı anda kişide gerginlik hali başlar, adrenalin hormonunun salınımı artar, nefes alıp verme hızlanır, kan basıncının yükselir. Yaşanan bu durumlar kişinin öfke halinde verdiği fizyolojik tepkilerdir.

Spielberger öfkenin durumsal ve sürekli olmasının yanı sıra nasıl ifade edildiği ile de ilgilenmiştir. Bunu da öfke ifade tarzı olarak belirtmiş olup içte tutulan öfke, dışa vurulan öfke ve kontrol altına alınan öfke olmak üzere üç alt boyutta açıklamıştır (Özer, 1994).

Öfkenin bilişsel boyutunu açıklayan sosyal öğrenme kuramı ise, hissedilen öfke duygusu sonrasında verilen tepkilerin model alma, taklit ve özdeşim kurma yoluyla öğrenildiğini ifade etmektedir.

Algılanan ve yaşanan öfke karşısında bireyler uyarıcının türüne ve sahip oldukları bilişsel yapılarına göre çeşitli tepkiler verirler. Bazı bireyler yaşadığı toplumun ve toplumsal sistemin etkisiyle öfkelerini içe atma ya da kontrol etmeye çalışırken, bazıları da çeşitli şekillerde öfkelerini dışa vurma yoluna giderler.

Öfkenin durumsallık-süreklilik ayrımının dışında öfke ifade tarzlarını, Starner ve Peters'e (2004) göre, içte tutulan öfkenin birey tarafından gizlenmesi, içe atılması

olarak, dışa vurulan öfkeyi ise konuşarak ya da tepkisel olarak gösterilmesidir. Kontrol altına alınan öfke ise kişinin yaşadığı öfke duygusu sonucunda verdiği tepkilerin uyumlu olması ile açıklamaktadır(Akt., Albayrak ve Kutlu 2009).

Kimi zaman kontrol edilemeyen öfkenin sebebi bireyde var olan psikopatolojik bir durumdan kaynaklanabilir. Ya da bastırılmayan öfke bireyde; depresyona, kendine ya da başkasına zarar verme davranışına ve intihara sebep olabilir.

1.4.4. Öfke ve Saldırganlık Arasındaki İlişki

Öfke, bireysel farklılıklara bağlı olarak kişilerde farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Çoğu zaman öfke ile birlikte düşünülen saldırganlık kavramını ve öfke ile arasındaki ilişkiyi açıklamak yerinde olacaktır.

TDK' na göre (2018) saldırganlık, kişinin kendisine ait düşünce ve davranışları dış çevreden gelen her türlü engellere rağmen kabul ettirme gayreti olarak tanımlanmıştır.Saldırganlık genellikle, canlı ya da cansız varlıklara zarar vermeyi ya da onları üzmeyi amaçlayan açık davranışlar ve tepkiler olarak açıklanmıştır. Öfke hissedilen duygu, öfkenin davranışa dönüşmesi ise saldırganlık olarak açıklanabilir.

Batıgün ve Şahin'in (2003) yaptığı kapsamlı bir araştırmada ortaya çıkan bulgulara göre, düşük özgüvenle bir problemi çözmeye çalışma, önemsenmeme ve başka insanlartarafından eleştirilme anında çok öfkelenmek, bu öfkeyi ifade etmemek ya da zarar verici davranışlarla ifade etmek bireyin özkıyım (intihar) ihtimali bakımından riskli faktörlerdir.

Kaçınan ve düşük özgüvenle bir problem çözme yaklaşımına sahip olmak, ciddiye alınmama ve eleştirilme gibi durumlarda yoğun öfke yaşamak, bu öfkeyi pasif-saldırgan ya da saldırgan davranışlarla ifade etmek ve kişilerarası ilişkilerde yaşanan öfkeyi de dışa vurmamak, intihar olasılığı açısından risk taşıyan özelliklerdir.

Aslında öfke duygusu kontrol edilebilir biçimde hissedildiğinde kişiyi hedefine ulaşma, istediğini elde etme konusunda güdüleyen bir duygudur.

Saldırganlık, zarar verici ve düşmanlık gibi negatif kavramları akla getiren öfke, kontrollü bir şekilde olduğunda kişiyi motive edici ve koruyucu bir işlev

görmektedir.Soykan (2003)'e göre öfke duygusu; gündelik duygular arasında yer almakta olup kişiyi koruyan ve yeni deneyimler için önemli bir kaynaktır.

Öfkenin yaşamın içinde öğretici bir duygu olması kişinin bireysel uyumuna bağlıdır. Ancak öfke kontrol edilemediğinde saldırgan davranışa dönüşebilir bu da öfke duygusunun negatifyönüdür (Lochman, Dunn ve Wagner, 1987; Aktaran: Lochman, Palardy, Mcelroy, Philips ve Holmas, 2004).

Öfke duygusu, tehlikeli bir durum içindeki kişi için koruyucu bir işlevgörecektir. Öfkelenmeye sebep olan kişi için zarar verme öç alma duygularını besliyorsa öfke, zararlı bir his olarak değerlendirilmelidir (Balkaya, 2001; Novaco, 1975).

Cinsel saldırı suçlarının suç motivasyonuna göre değerlendirilmesi konulu araştırmada, Marmara Bölgesi'nde 7 cezaevinden 109 hükümlü ile çalışılmış ve yetişkine yönelik olarak gerçekleştirilen cinsel saldırılarda güç ve öfke motivasyonunun ön planda olduğunu ortaya koyulmuştur (Gölge ve Yavuz (2007).

Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin öfke kontrolünü sağlayabilmelerini amacıyla bakanlık tarafından oluşturulan modülde 10 oturum olarak planlanmıştır. Ceza infaz kurumlarında görev yapan psikolog ve sosyal çalışmacılar tarafından oluşturulan 10'ar kişilik gruplarda haftada 1 kez yaklaşık 1 saat olarak grup çalışması yapılmaktadır

Cinsel saldırı-tecavüz suçluları ile yapılan çalışmalar ve bu tip suçlarda çeşitli tiplerde öfkenin (hiddet, kızgınlık vs.) açıkça hâkimolduğunu rapor etmektedir (Akt. Lindqvist, 2005).

Ayrıca yapılan araştırmalar, öfkenin rolünün adam öldürme ve kasten olmayan adam öldürme olaylarında da önemli bir rolü olduğunu ortaya koymaktadır. Normal popülasyonda kişiler arası ilişkiler ve eş (aile içi) ilişkisinde şiddet ile ilgili yapılan araştırmalar öfkenin şiddet ile ilişkisine işaret etmektedir (Akt. Lindqvist, 2005).

1.5. Bir Davranış Bozukluğu Olarak Dürtüsellik

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre dürtü, fiziksel veya psikolojik denge değerlerinin artması ya da yükselmesi sonucu ortaya çıkan ve içten gelen streştir. (TDK, 2018).

Dürtü, fizyolojik ihtiyaçlara bağlı olarak ortaya çıkan stres durum olarak tanımlanmıştır. Dürtü azalma kuramına göre güdülenen davranış, olumsuz bir bedensel gerilimi azaltma ve vücudu biyolojik denge durumuna döndürme gayretidir. (Morris, 2002).

Dürtüsellik; o an hissedilen duygular veya içten gelen dürtülerle, önceden düşünmeden veya bilerek bir karar almadan hızlı eyleme geçme; yeteri kadar düşünmeden hareket etme ve alanında aynı yetenek ve bilgi sahibi kişiler kadar düşünmeden harekete geçme eğilimi olarak tanımlanabilir (Adalet Bakanlığı Yayını, s.129).

Dürtüsellik; gerilim oluşturan duruma verilecek tepkiyi erteleme güçlüğü ve eğer söz konusu olan haz almaysa, hazzın ertelenmesine tahammülsüzlüktür.

Genelde suç, şiddet, kendine fiziksel olarak zarar verme, kabul gören sosyal standartlara uyumsuzluk gibi davranışlarla ilişkili işlevsel olmayan bir özelliği ifade eden dürtüselliğin bazı işlevsel ve uyum sağlayıcı yönleri olduğu da öne sürülür (Verdejo-García, Lawrence ve Clark, 2012).

Bozkurt'un (2012) aktardığına göre; Ramirez ve Andreu'nun çalışmalarında "dürtüsel saldırganlık"ın öfke ve saldırganlıkla pozitif ilişkili olduğu, "tasarlanmamış saldırganlık"la ilişkisinin olmadığı belirtilmiştir. Bunun yanında García-Forero ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada ise dürtüsellekle ortaya çıkan davranışın öfke olduğu ve bunun saldırganlığın affektif boyutu olduğunu öne sürülmektedir.

Dürtüsellik çok boyutlu olarak ele alınır ve her boyut kişinin kendi süreçlerini yansıtır (Patton, Stanford ve Barratt, 1995). Dürtüselliği Eysenck ve Eysenck (1977) risk alma, plan yapamama ve hızlı karar verme ile ilişkili olarak, Patton ve arkadaşları ise motor dürtüsellik (anın güdüsüyle düşünmeden yapılan eylem), plansızlık dürtüselliği (anlık ödül için gelecekteki büyük ödülünden vazgeçmek), dikkatsizlik dürtüselliği (hızlı karar verme) olacak şekilde üç alt başlıkta değerlendirmiştir (Patton, Stanford ve Barratt, 1995).

Cinsel istismar hükümlüleri ile yapılan görüşmelerin temel dinamiğini o anın güdüsüyle sonucunu düşünmeden karar alma oluşturmaktadır. Eğer görüşme yapılan hükümlüde olay anında alkol ve uyuşturucu madde etkisi altında değilse, herhangi bir dürtü kontrol

bozukluğu, tanısı koyulmuş psikiyatrik bir hastalığı yoksa görüşme belirtilen temel dinamik üzerinden ilerler.

1.5.1. Dürtüsellik ve Dürtüsel Davranış Tanımı

Dürtüsel davranışlar; sabırsızlık, dikkatsizlik, risk alma, kolay öfkelenme ve saldırganlık, heyecan, doyum sağlama ve yaşanan olayın beklenildiği kadar çok hissedilmemesi gibi çeşitli belirtilerle gözlenebilir(Adalet Bakanlığı Yayını, s:129).

Dürtüsel davranışlar, yeterince düşünülmeden yapılan işler, verilen tepkiler şeklinde ortaya çıkan, dışa dönük olarak tanımlanan kişilerin öfke, saldırganlık, düşük engellenme eşiği, plansız davranışları ile karakterize, bilişsel bir fonksiyon olarak tanımlanır (Şahin, Onur ve Basım, 2008). Tanımda da belirtildiği gibi dürtüsellik ile saldırganlık arasında bir ilişki vardır ve saldırganlık gösteren bireylerin davranışlarını kontrol edememelerinin dürtüsellikle ilişkili olduğu öne sürülmektedir (Bozkurt, 2012).

Özmen'in (2006) aktardığına göre, Bemak ve Keys (2000), gençlerdeki şiddet ve saldırganlık üzerine yaptıkları araştırmalarında, şiddet davranışının kaynaklarındaki etkenlerin başında, bireysel ve kişilik eğilimlerini (düşünmeden hareket etme, empati yoksunluğu) göstermişlerdir. Burada değinilen düşüncesizce hareket etme ve empati yetersizliğinin dürtüsellik tanımlarındaki ve kuramlarındaki özelliklerle örtüştüğü görülmektedir.

Dürtüsel davranışların 3 boyutu bulunmaktadır:

- Çelinebilirlik, eylemlerin sonuçlarının hali hazırda bilgileri süzgecinden geçirememesi, içsel dürtülerin çok kolay davranışa dönüşmesi,
- Ödüllendirilmeyi erteleyememek, o anda elde edilen küçük ödül ile yetinip daha sonra elde edilecek büyük ödülün vazgeçmek,
- Disinhibisyon (Kendini durduramamak), içinde bulunduğu kültürel değerlere ve ahlaki öğretilere davranışların engellenememesidir(Yardm, s:129).

Dürtüsellik tek bir hareketi değil, yatkınlığı tarif eder ve davranışın sonucu bilinçli olarak değerlendirilmez, hızlıca ve planlanmadan eyleme koyulur. Bu özellikleri ile

dürtüsellik, yargılamanın bozulduğu ve planlanarak eyleme dökülen kompulsiyondan, zevk arayışı ile yapılan risk alma davranışından ayrılır (Moeller et al, 2001).

Dürtüsellik birçok ruhsal bozukluğunda en belirgin bileşenlerindendir. Yetişkinlerde sınır ve antisosyal kişilik bozukluklarında, yeme bozukluklarında, DEHB, BAP ve madde kullanım bozukluklarında gözlenebilir. Dürtüsel davranışın altında yatan sebep bilinirse tedavi süreci de ona göre düzenlenip ilaç tedavisi ve psikoterapi birlikte yürütülmelidir. Dürtüsel davranışı yaptıktan ve duygu/dürtü yatışıp ortadan kalktıktan sonra, çoğunlukla kişi yaptığı davranışı doğru bulmaz, pişmanlık ve suçluluk duygularını yaşar (Ögel, 2015).

Aynı ya da benzer suçlardan iki kez ya da daha fazla cezaevine girmiş hükümlülerle yapılan görüşmelerde kişi hayatının belirli bir döneminde psikiyatrik bir tedavi gördüğünü belirttikleri görülmektedir. Özellikle madde kullanım geçmişi olanlarda bu tedavi süreci daha uzun olup vücut uyuşturucu maddeden arınmadığı ve sosyal destek olmadığı sürece kişiyi kazanmak çok zor olacaktır.

Cezaevine herhangi bir suçtan giren hükümlülerin çoğunda dürtüsellik noktasında bir kontrol problemi olduğu görülmektedir. Özdemir ve arkadaşlarının (2012) aktardığına göre; Braddy ve arkadaşlarının araştırmasında güdüsel şiddet suçuna karışan gasp suçunu işleyenler ve dürtü kontrol bozuklukları olan bireylerde uzun uyuşturucu madde kullanımını diğerlerine göre yüksek olduğu ortaya konulmuştur (Özdemir, Selvi ve Aydın, 2012).

1.5.2. Dürtü Kuramı

Dürtü kuramını geliştirme sürecinde Freud önce davranışın temelinde var olan libidonun yaşamın devamını sağlamada, saldırganlığın ise bu devamlılığı tehdit eden durumlara tepki olarak ortaya çıktığını savunmuştur. Sonraki yıllarda yaşam dürtüsüne karşısında ölüm içgüdüsünün da olduğunu ve bu dürtünün savunma düzenekleri ile dış ortama yönlendirildiğini ifade etmektedir. İlerleyen süreçte geliştirdiği kuramında saldırganlığın yaşam dürtüsünün karşısındaki ölüm dürtüsünün arasındaki sabit gerilimden kaynaklanan ve engellenmeye karşı gelişen dürtülerin kendinden uzaklaştırılarak dışarıya yönelmesinden kaynaklandığını ifade etmiştir (Öztürk, 1995).

İlk olarak psikanalitik kuramla anlatılmaya çalışılan dürtü kavramı, daha sonra genişletilerek anlatılmıştır. Saldırganlık davranışının temel duygularından biri öfkedir. Karşıdakine zarar vermeyi amacı taşıyan öfke duygusu, Freud'a göre doğuştan gelmektedir. Yapılan araştırmalarla doğuştan getirildiği düşünülen bu zarar verme dürtüsünün, öğrenilen bir davranış olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca amaca yönelik sürekli olarak engellenen davranış bireyde öfke duygusuna neden olmaktadır.

Psikanalitik görüşün zamanla gelişimi ile dürtünün amacı olan boşalım ve doyuma ulaşmaya bir engel olduğunda gerginliğe yol açtığı ve tepkinin bu engellemeden bir şekilde kurtulmaya çalışmak olduğu görüşüne, bu kurtuluşun geri çekilme, dürtü nesnesini değiştirme, fanteziler yaratma gibi yollarla sağlanabileceği gibi saldırma yolunun da seçilebileceği yönündedir (Baykız, 2003).

Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı, psikanalitik görüşün aksine içgüdüsel olduğu savunulan karşıdakine zarar verme davranışı ve öfke duygusunun bireyin ilk öğrenme ortamı olan ailesinden ya da sosyal çevresinden öğrendiğini savunmaktadır.

Psikanalitik görüşe göre, cinsellik ve duygusal gelişim birbirinden ayrı düşünülemez. Doğumla başlayan cinsel dürtü zaman ilerledikçe yaşam dürtüsüne dahil olup bireysel farklılıklara bağlı olarak kişilerde farklı cinsel davranış örüntüleriyle ortaya çıkar (Kayır,2011).

Cinsel istismar ve cinayet hükümlüleri ile yapılan görüşme sonucunda, cinsel ve fiziksel anlamda karşıdakine zarar verme dürtüsünün küçük bir kısmını doğuştan getirdiğini düşünürsek, büyük bir bölümü hayatının bir diliminde öğrendiği, bu öğrenmelerin çoğunun kendi deneyimleri (çocukluk döneminde maruz kaldığı fiziksel şiddet, cinsel dürtülerinin-isteklerinin kontrol etmesini öğrenememiş olması, anne-babanın eğitim durumunu düşüklüğü) olduğu görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1. Yöntem ve Teknik

Bir araştırma yapılmasında, verilerin toplanmasında, analiz edilmesinde farklı teknikler kullanılmaktadır. Araştırmanın nitel veya nicel olması bu tekniklerin belirlenmesinde etkilidir. Araştırmacı çalışmasına hangi yöntem ve teknik uygunsu onu kullanmalıdır.

Bu araştırmada hem nitel hem de nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın nitel kısmını Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumunda kalan 15 cinayet hükümlüsü ve 15 cinsel istismar hükümlüsü olmak üzere toplamda 30 hükümlü ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bu görüşmeler, kişisel bilgi formunda yer alan sorular çerçevesinde yapılmıştır. Araştırmanın nicel kısmını ise öfke ifade tarzı ölçeğinden alınan puan ortalamaları ve BarrattDürtüsellik Ölçeğinden aldığı puan ortalamaları oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu, Sürekli-Durumluk Öfke İfade Ölçeği ve BarrattDürtüsellik Ölçeği Kısa Formu ile ilgili bilgi verilmiştir.

2.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların eğitim durumu, medeni durum, aylık gelir vbsosyo-demografik özellikler ve suç öyküsü ile ilgili bilgi almak amacıyla hazırlanmıştır.

2.1.2. Sürekli Öfke – Öfke İfade Tarzı Ölçeği (SÖÖİTÖ)

Spielberger, Jacobs, Russel ve Carnetarafından Sürekli-Durumluk Öfke Ölçeği olarak geliştirilen ve sonradan Öfke ifadesi Ölçeği ile birleştirilmesi sonucunda Durumluk Sürekli Öfke İfadesi Ölçeği adını almıştır (Spielberger, 1988). Öfke duygusu ve nasıl ifade edildiğini belirlemek amacıyla geliştirilen bu ölçek 44 madde olup 5 adet alt ölçeği bulunmaktadır. 10'ar maddeden oluşan durumluk öfke ve sürekli öfke, 8'er maddeden oluşan kontrol altına alınmış öfke, dışa vurulan öfke ve içte tutulan öfke alt ölçeğidir. Bu alt ölçeklere ait öfke ifade biçimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Ölçeğin araştırma kapsamında geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları en son 2004-2005 yılları arasında yapılmıştır (Avcı, 2006).

2.1.3.BarrattDürtüsellik Ölçeği Kısa Formu (BIS-11)

Barratt tarafından 1959 yılında geliştirilen ve son formu olan BIS-11 1995 yılında revize edilmiştir. Türkçe uyarlama çalışması Lut Tamam, Hüseyin Güleç ve Gonca Karataş tarafından yapılmıştır (Tamam ve ark., 2012). BarrattDürtüsellikÖlçeği kısa formu 30 maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Maddeleri 4'lü likert şeklindedir. Plan yapmama, motor dürtüsellik, dikkatte dürtüsellik şeklinde 3 alt ölçeği bulunmaktadır.

2.2.Hipotezler ve Araştırma Soruları

Araştırmanın hipotezleri ise şu şekildedir:

a)Dürtüsellik, kişilerin karar alma mekanizmalarında itici bir güç olarak bireylerin hızlı karar almalarını sağlar. Cinayet ve cinsel istismar suçlarını işleyen kişilerde dürtüsellik düzeyi daha yüksektir. Her iki suç grubu birbirinden bağımsız test edilmiştir.

c)Öfke, bireysel özelliklere bağlı olarak kişilerde farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Suç eğilimi olan bireylerde öfke, zarar verici bir davranışa dönüşmektedir. Cinayet ve cinsel istismar suçlarını işleyen kişilerde öfke düzeyi daha yüksektir. Her iki suç grubu birbirinden bağımsız test edilmiştir.

Araştırmayı yönlendirecek soruları ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a) Psikolojik bir hastalığı olma durumu ile suç işleme yaşı arasında bir ilişki var mıdır?
- b) Psikolojik bir hastalığı olma durumu ile intihar girişimi arasında bir ilişki var mıdır?
- c)Kendine zarar verme davranışı ile eğitim durumu arasında bir ilişki var mıdır?
- d)İlk defa cezaevine girme yaşı ile eğitim durumu arasında bir ilişki var mıdır?

2.3.Evren ve Örneklem

Araştırmanın amacı doğrultusunda, üzerinde araştırma veya genelleme yapılacak tüm bireylerin (birimlerin) oluşturduğu gruba evren denir. Evrenden belirli kurallara göre

seçilen ve araştırmayı en iyi temsil edecek gruba ise örneklem denir (Erkuş, 2009). Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumunda çeşitli suçlardan bulunan 650 hükümlü bu araştırmanın evrenini, cinayet ve cinsel istismar suçlarından cezaevinde bulunan 30 erkek hükümlü ise bu araştırmanın örneklemine oluşturmaktadır. Araştırma grubundaki hükümlüler gönüllü olarak çalışmaya katılım göstermiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma teori ve uygulamalı olarak iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın teori kısmını daha önce yazılmış makale, yüksek lisans ve doktora tezleri, kitaplar ve araştırmacının görüşme sırasındaki klinik gözlemi ve 7 yıllık deneyimleri sonucundaki değerlendirmeleri oluşturmaktadır. Uygulamalı bölümü oluşturan verilerin toplanmasında derinlemesine görüşme yöntemi, kişisel bilgi formu ve ölçekler kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda soruların anlaşılır ve açık olmasına zen gösterilmiştir. Hükümlü ile yapılan görüşmelerin süresi ortalama 40 dakika olarak belirlenmiştir. Görüşmenin başında hükümlüye araştırmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılarak araştırmaya katılmaları halinde kişisel bilgilerin hiçbir şekilde farklı bir kişilerle paylaşılmayacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca her hükümlüden araştırmaya gönüllü olarak katıldığına dair imza alınmıştır. Bu görüşmeler sırasında kişisel bilgi formundaki sorular esas alınmıştır. Suç öykülerini konu alan görüşmelerde etik kurallara bağlı kalınmıştır. Görüşme sonlandırıldıktan sonra Sürekli fke – fke İfade Tarzı leği ve BarrattDürtüsellik leği uygulanmıştır. Araştırmada leklerin ve kişisel bilgi formunun katılımcılara uygulanmasından ve görüşmelerin yapılmasından sonra elde edilen veriler gerekli analizlerin yapılabilmesi için bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

2.5. lme Araçları ve Verilerin zm

Araştırmada verilerin toplama sürecinde ST, BIS-11 ve görüşmelerde kullanılan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında hükümlülerde yapılan görüşmelerde kullanılan bilgi formundasonsoyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik olarak yaş, cinsiyet, eğitim durumu, herhangi bir psikolojik rahatsızlığının olup olmaması gibi sorulardan oluşmakta olup suç öykülerine dair bilgileri almak amacıyla da suç bilgilerine öğrenmeye yönelik sorular sorulmuştur. Ölçeklerin uygulanma

bölümünde ise SÖÖİTÖ’ de “hiç tanımlamıyor, biraz tanımlıyor, oldukça tanımlıyor ve tümüyle tanımlıyor” yanıtlarından oluşan 4’lü likert tipi, BIS-11’de ise “nadiren/hiçbir zaman, bazen, sıklıkla ve hemen her zaman/her zaman” yanıtlarında oluşan 4’lü likert tipi ölçek kullanılmıştır.

Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 30 cinayet ve cinsel istismar hükümlüsü ile yapılan görüşmelerden ve uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Araştırmada yapılan görüşmelerdeki klinik gözlemler eklenerek toplanan verilerden elde edilen bulgular tablolar haline getirilmiştir.

Ölçekler ve kişisel bilgi formundan aracılığıyla elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak IBM SPSS 25 programına işlenmiş ve çözümlenmiştir. SPSS 25 programı aracılığıyla verilere ilişkin frekans tabloları elde edilmiştir. Ölçeklere verilen yanıtlar ki-kare analizi ve Mann Whitney-U analizi sonucunda belirlenen anlamlılık düzeyleri üzerinden değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Hükümlüler ile yapılan görüşmelerden elde edilen bilgiler düzenlendikten sonra frekans analizi yapılan tablo ve bulgulara destek niteliğinde değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

2.6.Sınırlılıklar ve Sayıtlar

Cinayet ve cinsel istismar suçundan hüküm alanların suç işleme eğilimleri ile sosyo-demografik özelliklerini incelemeyi amaçlayan bu çalışma sonucunda elde edilen veriler bu suçlardan hüküm alan kişilerin genel davranış biçimlerini anlamada, oluşturulan grup çalışmalarının ve yapılan bireysel görüşmelerin daha çok ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmasında etkili olacaktır.

Araştırmaya katılan hükümlülerle yapılan görüşmelerin yapılmasında bazı güçlüklerle karşılaşmıştır. Hükümlülerin izne ayrılıyor olması, cezaevinde atölyelerde çalışması, görüşmeye katılacak hükümlülere kurul kararı alınması, kurum içerisindeki işleyişi aksatmamak için görüşmelerin tamamlanması sürecini uzatmıştır.

Bu araştırma Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı izne istinaden Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 4 yedek olmak üzere 34 erkek hükümlü ile sınırlandırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bulgular ve yorum bölümünde cinayet ve cinsel istismar suçu hükümlülerinin görüşmelerde sorulan sorulara vermiş oldukları cevapların frekanslarına ve uygulanan ölçeklerden elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucu yapılan tablolara yer verilmiştir. Ayrıca görüşmelerde sorulan sorulara verilen cevaplara ilgili tabloların alt kısmında yer verilmiştir. Tüm katılımcılardan elde edilen veriler, katılımcıların demografik özellikleri, görüşmede alınan notlar ve uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler başlıklar altında değerlendirilmiştir.

3.1. Demografik Özellikler

Cinayet ve cinsel istismar suçu hükümlülerinin eğitim düzeyleri, medeni durumu, nasıl bir çocukluk döneminin nasıl geçtiği, anne, baba ve kardeşleri ile görüşüp görüşmediği, herhangi bir hastalığının olup olmadığı, intihar girişiminde bulunup bulunmadığı vb. konularda bilgi sahibi olmak; suç işlemede bu demografik özelliklerin etkisinin belirlenmesi, hükümlünün bir daha suça karışmasının önlenmesi ya da tedbirlerin alınması konusunda yol gösterici olacaktır.

3.1.1. Eğitim Durumu

Suç işlemede eğitim durumunun önemi yıllardır bilinen bir gerçektir. Amerika’da yapılan araştırmalar, cezaevine giren hükümlüler arasında suç işleme eğiliminin okuma yazma bilmeyenlerin oranının düzenli okul hayatı olanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Ataseven, 2006). Ülkemizde ise suç gruplarına göre hükümlülerin eğitim durumunun değiştiği görülmektedir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi cinayet suçundan ceza hükümlülerin %26,7’si ilkokul mezunu, %40’ı ortaokul mezunu, %20’si lise ve %13,3’ü üniversite mezunu olup, cinsel istismar suçundan ceza alan katılımcıların %6,7’si okuma yazma bilmeyen, %13,3’ü ilkokul mezunu, üçte biri ortaokul mezunu, %40’ı lise ve %6,7’si üniversite mezunudur. Cinayet suçundan hüküm alanların eğitim düzeyinin cinsel istismar suçundan hüküm alanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Cinayet suçu hükümlüleri daha uzun süre cezaevinde kaldıkları süre boyunca eğitim durumlarını açık ortaokul, açık lise,

açıköğretim fakültelerine başlayıp devam ettikleri görülmektedir. Bu durumunda cinayet hükümlülerinin eğitim durumlarının daha yüksek olmasında etkisi vardır.

Tablo 1: Eğitim Bilgilerine Yüzde Dağılımı

Eğitim Bilgileri	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Okur yazar olmayan	6,7	0
İlkokul	13,3	26,7
Ortaokul	33,3	40,0
Lise	40,0	20,0
Üniversite	6,7	13,3
Toplam	100,0	100,0

Dönmezer (1994), ülkemizde eğitim durumu ve suç işleme arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan araştırmalarda diğer ülkeler göre eğitim durumu oranının düşük olduğunu ancak suçluluğu öven ya da suça bulaşmayı önleyen bir faktör olduğunu söylemenin zor olduğunu belirtmiştir.

Görüşme yapılan hükümlülerden biri ifadeleri şu şekildedir:

“Ortaokulu bitirdiğim yaz tatilinde babamı trafik kazasında kaybettim. Benden küçük 3 kardeşim daha olduğu için çalışmak zorunda kaldım ve liseye başlayamadım.”

Görüşmeye alınan bir başka hükümlü ise:

“Köyümüzde sadece ilkokul vardı, ortaokula ancak ilçeye gidersen başlayabilirdim, fakat babamın maddi sıkıntıları vardı, gidemedim.”

şeklinde kendini ifade etmiştir.

3.1.2. Okul Başarısı

Açık cezaevinde genellikle adli suçların olması nedeniyle hükümlülerde okul deneyiminin ortaöğretimle kısıtlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle okul başarısının devamlılığı söz konusu değildir.

Tablo 2:Okul Başarısı Bilgilerine Göre Yüzde Dağılımı

Okul Başarısı	Cinayet Hükümlüsü	C.İstismar Hükümlüsü
Çok zayıf	13,3	0
Zayıf	6,7	6,7
Orta	60,0	93,3
Yüksek	20,0	0
Toplam	100,0	100,0

Cinayet suçundan hüküm alan katılımcıların okul başarılarını gösteren tabloya bakıldığında %60'ının okul başarılarının orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Cinsel istismar suçundan hüküm alan katılımcıların ise, okul başarılarını gösteren tabloya bakıldığında %93,3'ünün okul başarılarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğunun eğitim durumlarının ortaokul olması nedeniyle okul başarısının yüksek olmadığı ortaya çıkmaktadır.

3.1.3. Medeni Durum

Suç işlemde medeni durum (evli/bekâr olma) faktörü önemlidir. Kişinin evli olması, sorumluluk alanlarının artması nedeniyle suça karışma, suç işleme gibi eylemleri yapmasında önleyici olması söz konusudur.

Tablo 3: Medeni Durum Bilgilerine Göre Yüzde Dağılımı

Medeni Durum	Cinayet Hükümlüsü	C.İstismar Hükümlüsü
Bekâr	46,7	46,7
Evli	40,0	40,0
İmam Nikâhı ile Evli	13,3	13,3
Toplam	100,0	100,0

Tablo 3’te görüldüğü gibi cinayet suçu hükümlülerinin %46,7’si bekâr, %40’ı evli ve %13,3’ünün ise imam nikâhı ile evli olup, cinsel istismar suçundan hüküm alanların ise %46,7’si bekâr, %40’ı evli ve %13,3’ünün ise imam nikâhı ile evlidir. Araştırmaya katılanlardan bekâr olanların sayısı evli olanlara göre daha azdır. Medeni durumun suç işlemede etkisi olduğu ortadadır. Özellikle cezaevinde eşi ve çocuğunun beklediğini ifade edip başka bir suça karışmadan tahliye olma isteği üst düzeydedir. Bu durumda hükümlüyü ciddi anlamda suça karışma halinden korumaktadır.

Cinayet suçunu işleyen hükümlüler ile ilgili yapılan bir araştırmada, araştırmaya katılanların %52,2’si evli, %36,9’u bekâr, %4,7’si boşanmış ve geriye kalan %3,2’sinin ise dul olduğu belirtilmiştir (Öğün, 1990).

3.1.4. Ziyaretçi Gelme Durumu

Hükümlülerin ziyaretçilerinin gelmesi, cezaevinde daha verimli çalışmaları, psikolojik olarak kendilerini daha iyi hissetmelerinde önemli rol oynadığı görülmektedir

Katılımcılardan cinayet suçu işleyenlerin %73,3’ünün ziyaretçileri gelirken, %26,7’sinin ziyaretçileri gelmemektedir. Cinsel istismar suçu işleyenlerin ise %86,7’sinin ziyaretçisi gelirken, %13,3’ünün ziyaretçisi gelmemektedir. Bu oranlara bakıldığında cinayet suçu işleyenlerin daha uzun süre cezaevinde kalmaları nedeniyle ailelerinin ilk zamanlara oranla daha az ziyarete geldikleri görülmektedir.

Tablo 4: Ziyaretçi Gelme Durumuna İlişkin Yüzde Dağılımı

Ziyaretçiniz Geliyor mu?	Cinayet Hükümlüsü	C.İstismar Hükümlüsü
Evet	73,3	86,7
Hayır	26,7	13,3
Toplam	100,0	100,0

Düzenli ziyaretçisi gelen hükümlülerin daha uyumlu olduğu, aile bağlarını korumak için çabaladığı ve cezaevindeki çalışma konusunda daha verimli olduğu görülmektedir.

Cinayet suçu hükümlüsü görüşmede ziyaretçisinin gelmesini kendisinin istememesi ile ilgili duygularını şu şekilde ifade etmiştir:

“5 yıldan fazladır cezaevindeyim, her hafta ailemi görünce günlerimi geçirmekte zorlanıyorum. Zaten hayatlarındaki olaylara katılma durumum yok, onlar anlattıkça kendime daha çok kıızıyorum, kendimi aileme layık hissetmiyorum, bu aşağılık duygusu beni de daha çok hırçınlaştırıyor, onları daha çok üzüyorum. Bu nedenle ziyaretime gelmelerini istemiyorum, her gün telefonda 5-10 dakika konuşmak yetiyor artık”.

Bir başka hükümlü ise çocuklarının cezaevinde olduğunu bilmediğini, yurt dışında çalıştığını zannettiklerini her gün saat 11:00’da aradığını, çocukları ile konuştuğunu belirtmiştir.

3.1.5. Ziyaretçi Gelme Sıklığı

Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında ayda bir kez açık görüş olmak üzere her hafta bir saat görüş hakkı vardır. Açık ceza infaz kurumlarında ise her hafta bir saat açık görüş hakkı vardır. Hükümlülerin ziyaretine birinci derece yakınları ve kayın hısımları (eş, çocuk, anne, baba, kardeş, kayınvalide, kayınbaba gibi) ve daha önceden belirledikleri üç arkadaşı gelebilir. Ayrıca açık ceza infaz kurumundaki hükümlülerin üç ayda bir

olmak üzere bir hafta izin hakları vardır. Daha önceden bildirdikleri adreste izinlerini geçirebilirler. Güvenlikli kapalı ceza infaz kurumundan açık ceza infaz kurumuna geçerken gideceği yol mesafe kilometresine göre en az sekiz en fazla kırksekiz saat yol süresi verilir.

Cinsel istismar suçu toplum tarafından diğer suçlara oranla daha çok dışlandığı ve kabul görmekte zorlandığı için ziyaretçi gelme sıklığı daha düşüktür.

Tablo 5: Ziyaretçi Gelme Sıklığına İlişkin Yüzde Dağılımı

Ziyaretçi Gelme Sıklığı	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Ziyaretime Gelen Yok	26,7	13,3
Belli Zaman Aralığı Yok	26,7	40,0
Ayda 1 Görüş	26,7	20,0
Haftada 1 Görüş	20,0	26,7
Toplam	100,0	100,0

Tablo 5’te görüldüğü üzere cinayet suçundan hüküm alan katılımcıların %26,7’sinin ziyaretine hiç gelen olmadığı, %26,7’sinin düzenli olarak ziyaretçisinin gelmediği, %26,7’sinin ayda bir ziyaretçisi gelmekte olup kalan % 20’sinin ise haftada bir ziyaretçisi gelmektedir. Cinsel istismar suçundan hüküm alan katılımcıların ise %13,3’ünün ziyaretine gelen yokken, %40’ının düzenli olarak ziyaretine gelen olmamakla birlikte beşte birinin ayda bir ziyaretçisi gelmekte olup kalan % 26,7’sinin ise haftada bir ziyaretçisi gelmektedir. Frekanslara bakıldığında cinayet suçundan hüküm alanların, cinsel istismar suçundan hüküm alanlara göre ziyaretçilerinin daha sık geldiği görülmektedir. Ziyaret konusunda hükümlünün hangi suç grubunda olduğu da etkilidir. Suçun aile tarafında kabul edilmesi, aile bireyinin cezaevinde olduğu gerçeği ile yüzleşme de hangi suç olduğu önemlidir. Ailenin trafik kazası nedeniyle cezaevine giren ferdine bakışı ile, yüz kızartıcı suçtan girene bakışı aynı olmayacaktır.

Görüşme yapılan cinsel istismar hükümlüsü, bu suçu işledikten sonraki aile ilişkilerini şu şekilde ifade etmiştir.

“Antalya’ya üniversiteyi kazandığımda gittim. Bu olay olduğunda 2. Sınıftaydım. Yaz tatilinde staj yapmak için Antalya’da kalmıştım. Babam çok dindar bir insandı. Çok otoriter ve katıydı. Babamdan bir şey isteyeceksem önce anneme söylerdim. Annem babama söylerdi, ben daha sonra söylerdim. Vereceği tepkiyi bilmediğimden, ilk önce babama söyleyemezdim. Üniversiteye gittiğimde ilk defa kendim karar almaya ve uygulamaya başladım. Kendimi çok iyi hissediyordum. Kendi istediğim hayatı yaşayacaktım, mutluydum. İlk yıl sigaraya başladım. Sonra sınıftakilerle barlara gitmeye, alkol almaya başladım. Nasıl istersem öyle hareket ediyordum. Sonra nasıl oldu bilmiyorum hap kullanmaya başladım. Staj için kaldığım yaz, arkadaşın evinde alkol, hap takıldık sonra kız arkadaşım ile birlikte olduk ama hatırlamıyorum nasıl olduğunu. Sonra ayrıldık ve beni şikâyetetti. Sonuç, işte buradayım. Ama sonrası daha kötüydü babam beni evlatlıktan reddetti. Annem, babamın dediğinden çıkmaz. O da konuşmuyor. Kardeşlerim dersiniz, ölü gibi düşünüyorum onları. Aile kavramı anlamı kaybetti benim için”

3.1.6. Sağlık Durumları

Suç işlemede, kişinin kronik bir hastalığını olup olmaması önemli bir etkidir. Süregelen fiziksel hastalıklar kişide; ani karar verme, tahammülsüzlük, olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi kuramama gibi etkileri vardır. Bu durumlar bazen kişinin yıllardır kullandığı ilaçlara bağlı da ortaya çıkabilir.

Araştırmaya katılan cinayet suçu hükümlülerinin %60’ı fiziksel bir hastalığı olduğunu belirtirken, %40’ı herhangi bir fiziksel hastalığı olmadığını belirtmiştir. Cinsel istismar suçundan hüküm alanların ise, tamamının herhangi bir fiziksel hastalığı olmadığı görülmektedir.

Tablo 6: Sağlık Durumlarına İlişkin Yüzde Dağılımı

Fiziksel Hastalığınız Var mı?	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	60,0	0
Hayır	40,0	100,0
Toplam	100,0	100,0

Hükümlülerden biri sağlık durumunu şu şekilde ifade etmiştir:

“ Cezaevine girdikten 6 ay sonra şeker hastası oldum. Doktorlar hastalığın sebebini strese bağladılar. Şeker ile birlikte tansiyon takibi de verdi, Her gün revirde tansiyonumu ölçüyorlar.”

Hükümlülerin çoğunun cezaevine girmeleriyle yaşam koşullarının değişmesi, sevdiklerinden ayrılma, ilk zamanlarda suçu kabul etmeme gibi nedenlerden stres yaşadıkları ve bu stresle baş edemedikleri bu nedenle hastalandıklarını ifade etmişlerdir.

3.1.7. Psikolojik Sorunlar

Suç işleyen kişide psikolojik bir hastalığın olması ya da olmaması durumu, cezai ehliyetinin olup olmadığının belirlenmesinde etkilidir.

Tablo 7: Psikolojik Sorunlarına İlişkin Yüzde Dağılımı

Psikolojik Hastalığınız Var mı ?	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	26,7	0
Hayır	73,3	100,0
Toplam	100,0	100,0

Tablo 7'ye bakıldığında cinayet suçundan hüküm alan katılımcıların %73,3'ünün psikolojik bir rahatsızlığı yokken, %26,7'sinin psikolojik bir rahatsızlık geçirdiği (uykusuzluk, uyuşturucu madde kullanımı sonrası) görülmektedir. Cinsel istismar suçu hükümlüleri görüşmelerde genellikle çok içe kapanık olurlar ve iletişimi zor kurulur. Samimi beyanda bulunmak istemedikleri çoğu zaman göze çarpar. Bu durum genellikle sosyal beğenirlik olarak değerlendirilir. Sosyal beğenirlik ise zayıf noktalarının bilinmemesi adına güçlü ve dinamik görünme hali olarak kendini gösterir. Bu nedenle cinsel istismar suçu hükümlülerinin tamamında psikolojik bir rahatsızlığın olmaması şaşırtıcı değildir.

Duygu-durum bozukluğu olan kişilerde özellikle hastalığın atak dönemlerinde kasten adam öldürme, yaralama, cinsel istismar ve eşe karşı işlenen şiddet gibi suçların işlenmiş olduğu ortaya çıkmıştır (Kunjukrishan ve Varan, 1992).

Hükümlülerden biri yapılan görüşmede; 10 yıl hemen her gün uyuşturucu madde kullandığını, cezaevine girdikten sonra mecburen bıraktığını fakat kullanmadığı ilk günlerde yoksunluk yaşadığı için aşırı terleme, konuşamama, aşırı sinirlilik hali gibi şikâyetleri nedeniyle doktora çıktığını ve tedavi olduğunu ifade etmiştir.

Hükümlülerden biri ise, şizofreni tanısı olduğunu belirtmiştir. Sağlık dosyası incelendiğinde 15 yıldır şizofreni tedavisi olduğu görülmüştür. Hükümlü kendini şu şekilde ifade etmiştir:

“20 yaşlarında iken farklı sesler duymaya başladım, birileri sürekli bana bir şeyleri yapmamı söylüyordu ve bu durum ben köyden birini yaraladığımda ortaya çıktı. Karımın beni aldattığını duydum, bundan dolayı onu bıçakladım, bana öldüğünü söylediler, mezarı da var ama içi boş, öldüğünü düşünmüyorum, bana yalan söylüyorlar. Geçen gün ağabeyimle konuştuğunda memlekete sevk yazıp gelmek istediğimi söyledim ama hiç sevinmedi. Memlekete, Erzurum'a gitmemi isteseydi ben anlardım. Karım yaşadığı için benim gitmemi istemiyorlar, ben biliyorum, eminim”.

Görüşmenin devamında ise hükümlü şu şekilde ifadeler kullanmıştır:

“ Düşüncelerimi kontrol edemiyorum, içimde başka biri beni yönlendiriyor, M.... Şunu yap, şimdi kızmalsın, susma, bağır gibi ne hissetmem gerekiyorsa onu söylüyor, bende o sese göre hareket ediyorum.”

Bu hükümlü ile kontrol görüşmeleri düzenli olarak yapılmakla birlikte kullandığı ilaçlarının takibi, psikiyatrik muayenelerinin düzenli olarak yapılmasının takibi, cezaevinde çalıştığı atölyenin şefi ile düzenli olarak görüşme yapılarak çalışma saatlerindeki durumu ile ilgili bilgi alınmıştır.

Yapılan başka bir araştırmada, şizofrenideki tehlikeli davranışın çekirdek özelliğini dürtüsel şiddetin oluşturmaya rağmen 2001 yılında yapılan dürtüsellik ile ilgili bir gözden geçirme çalışmasında dürtüsellikteki artışın şizofreniden çok afektif ve kişilik bozukluklarında görüldüğü belirtilmiştir. Şizofreni hastaları diğer psikiyatrik bozukluklara sahip hastalara göre daha çok şiddet eyleminde bulunmaktadır (Çırakoğlu, 2013).

3.1.8. Psikolojik Destek Alma İhtiyacı

Psikolojik destek, kişilerin psikolojik (davranışsal, bilişsel ve duygusal) problemlerine çözüm yolu bulmalarında yardımcı olmayı amaçlar. Kişinin kendi duygularını ve çevresini anlamasına katkı sağlar. Bireysel ve ailevi problemlerin çözümünde kişi tek başına yeterli olamadığında bir uzmanın yardımına ihtiyaç duyabilir.

Tablo 8: Psikolojik Destek Alma İhtiyacına İlişkin Yüzde Dağılımı

Psikolojik Destek Aldınız mı?	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	6,7	0
Hayır	93,3	100,0
Toplam	100,0	100,0

Araştırmaya katılan cinayet hükümlülerinin %93,3'ü psikolojik bir destek almadığını, araştırmaya katılan 1 kişi cezaevine ilk defa girdiğinde cezaevi psikologu ile görüştüğünü, psikolojik destek aldığını, cinsel istismar hükümlülerinin tamamı ise herhangi bir psikolojik destek almadığını belirtmiştir. Cinsel istismar suçunun, hükümlüler arasında diğer suç gruplarına göre daha farklı değerlendirilmesi nedeniyle çok fazla görüşme talebi ve kendileriyle ilgili zayıf yönlerinin bilinmemesi adına gerçeği yansıtır şekilde davranmadığı düşünülmektedir.

Hükümlü ya da tutuklu olarak cezaevine giren kişi, ilk olarak psikolog görüşmesini yapmaktadır. Rutin bir ilk görüşme olması sebebiyle, kişinin demografik özellikleri ve psikolojik durumunu belirleyen soruların olduğu bir form doldurulur. Form doldurulduktan sonra hükümlünün psikolojik durumuna göre bir müdahale programı hazırlanır.

3.1.9. Psikiyatrik İlaç Kullanma Durumu

Bilişsel, nörolojik hastalıkların tedavisinde psikoterapinin yanında ilaçla uygulanan tedaviye psikiyatrik ilaç tedavisi denilmektedir. Psikiyatrik ilaçlar, psikiyatrik hastalıklardan kaynaklanan semptomların ortadan kaldırılmasında etkili olmaktadır. Psikolojik rahatsızlıkların tedavisinde çeşitli ilaçlar kullanılmaktadır. En sık kullanılan ilaçlar arasında antidepresan, antipsikotik ilaçlar ve duygu-durum düzenleyiciler yer almaktadır.

Tablo 9: Psikiyatrik İlaç Kullanma Durumuna İlişkin Yüzde Dağılımı

Psikiyatrik İlaç Kullanımı	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	6,7	0
Hayır	93,3	100,0
Toplam	100,0	100,0

Tablo 9'a bakıldığında cinayet suçu hükümlülerinin %93,3'ü'nün psikiyatrik bir ilaç kullanmadığı, bir (1) kişinin psikiyatrik ilaç kullandığı, cinsel istismar suçu hükümlülerinin tamamında ilaç kullanan kimsenin olmadığı ise tablodan görülmektedir.

Görüşme yapılan hükümlülerden birine ilaç kullanıp kullanmadığı sorulduğunda, her gün sadece ağrı kesici kullandığını belirtmiştir. Kullandığı ilacın adı sorulduğunda ise Citoles adında olduğunu ifade etmiştir. Söylediği ilacın ne için kullanıldığına bakıldığında depresyon, kaygı ve obsesif-kompulsif bozukluk tedavisinde kullanıldığı görülmüştür. Hükümlü uzun yıllar uyuşturucu madde kullandığını ama son 5-6 yıldır kullanmadığını ve baş ağrısı nedeniyle o ilacı kullandığını ifade etmiştir.

3.1.10.Çocukluk Evreleri ve Deneyimleri

İnsan doğumundan ölümüne kadar belirli gelişim evrelerinden geçer ve bir önceki evreyi tamamlamadan diğerine geçemez. Her dönemde tamamlanması gereken görevler vardır. Genel olarak bebeklik, çocukluk, ergenlik ve yaşlılık olarak bilinen bu dönemler birbirinden kesin çizgilerle ayrılmamıştır. Bireyin fiziksel özelliklerinin yanı sıra duygusal, bilişsel gelişimi de bu dönemlerde gerçekleşmektedir. Anne-baba, arkadaş ve akraba ilişkilerinde kişinin tecrübeleri çocukluk dönemini şekillendirmektedir.

Tablo 10:Çocukluk Evreleri ve Deneyimlerine İlişkin Yüzde Dağılımı

Çocukluk Evreleri	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Çok Mutlu	13,3	6,7
Mutlu	6,7	33,3
Normal	40,0	53,3
Mutsuz	20,0	6,7
Çok Mutsuz	20,0	0
Toplam	100,0	100,0

Çocukluk döneminde istismar veya ihmal edilen çocukların mutlu bir çocukluk geçirmediği bir gerçektir. Bu dönemde şiddete maruz kalmış olmak, hükümlülerde suç işlemede etkili fakat tek neden değildir.

Araştırmaya katılan cinayet suçu hükümlülerinin %40'ı normal bir çocukluk geçirdiğini belirtirken, %20'si mutsuz, %13,3'ü ise çok mutlu bir çocukluk geçirdiğini, cinsel istismar suçu hükümlüleri ise %53,3'ü normal bir çocukluk geçirdiğini belirtirken, %6,7'si mutsuz, %33,3'ü mutlu ve %6,7'si çok mutlu bir çocukluk geçirdiğini ifade etmiştir. Bu frekanslara bakıldığında cinsel istismar suçundan hüküm alanların cinayet suçundan hüküm alanlara göre daha mutlu bir çocukluk geçirdiği söylenebilir.

Cherek ve arkadaşları (2000), dürtüselliğin davranışsal olarak ölçülmesiyle ilgili olarak yaptıkları çalışmada onun bu hipotezini desteklediler. Geçmişinde şiddet öyküsü olan bireylerin olmayanlara göre daha dürtüsel olma eğiliminde olduğunu buldular.

3.1.11. Anne-Baba İlgisi ve Desteği

Kişinin tekrar suça karışmamasında aile fertleri ile görüşmeye devam etmesinin etkisi vardır. Çoğu zaman kişiyi suçtan uzak tutan neden, yaşlı anne babaya bakacak kimsenin olmaması olarak ifade edilmiştir. Cezaevinde geçirilen süre boyunca ailenin değerinin daha iyi anlaşıldığı, çoğu zaman onları düşünerek zaman geçirmeye çalıştıkları görüşmelerden elde edilen bilgiler arasındadır.

Tablo 11: Anne-Baba İlgisi ve Desteğine İlişkin Yüzde Dağılımı

Anne-Baba İlgisi	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	80,0	73,3
Hayır	20,0	26,7
Toplam	100,0	100,0

Tablo 11'e bakıldığında cinayet suçu hükümlülerinin %80'i anne ve babası ile görüşürken, %20'si görüşmediğini, cinsel istismar suçu hükümlülerinin ise %73,3'ü anne ve babası ile görüşürken, %26,7'si görüşmediğini belirtmiştir. Görüşmeme nedeni olarak çoğunlukla maddi yetersizlik ve uzaklık belirtilmiştir. Cinayet ve cinsel istismar suçu hükümlülerinin anne-baba ile görüşme oranının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

3.1.12. Suçlu Mağdur Yakınlığı ve İlişkisi

Suç işleyen kişinin mağduru tanınması suçun değerlendirilmesi aşamasında önemlidir. Özellikle cinsel istismar suçunda çoğu zaman mağdurun tanıdık biri olduğu (aile, okul arkadaşı, iş arkadaşı vb.) yapılan görüşmelerden ve dosya içeriğinden anlaşılmaktadır.

Tablo 12:Suçlu Mağdur Yakınlığı ve İlişkisine İlişkin Yüzde Dağılımı

Mağduru tanıyor musunuz?	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	60,0	53,3
Hayır	40,0	40,0
Cevap Verilmedi	0	6,7
Toplam	100,0	100,0

Tablo 12'ye bakıldığında araştırmaya katılan cinayet suçu hükümlülerinin %60'ı mağduru tanıdığını belirtirken, %40'ı mağduru tanımadığını belirtmiştir. Cinsel istismar suçu hükümlülerinden biri bu soruya cevap vermek istemezken,% 53,3'ü mağduru tanıdığını, %40'ı ise mağduru tanımadığını belirtmiştir. Yüzdelere bakıldığında her iki suç grubunda da mağduru tanıma oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Suçlu mağdur ilişkisinde çoğu zaman mağdur tanıdık, akraba ya da arkadaş olarak karşımıza çıkmaktadır. Oran böyle yüksek olduğunda akla bir soru daha gelmektedir. Güvene dayalı ilişkilerin genel ahlak kuralları çerçevesinde kurulması ve devam ettirilmesi

neden bu kadar güç olmaktadır? Kişilerin sapkın davranışları özgürce yaşamak isteyen birçok kişinin kâbusu olmaktadır.

Ülkemizde görülen ensest (aile içi cinsel istismar) vakaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu vakaların önlenmesi, en aza indirilmesi için ailede başlayan temel eğitimin daha sağlıklı bir şekilde verilmesi için ebeveynlerin kendilerini her zaman geliştirmeleri gerekmektedir. Ve verilen cezaların caydırıcı nitelikte olması, suçun işlenmemesinde etkili olacaktır.

Görüşme yapılan cinsel istismar hükümlülerinden birinin hafif düzeyde mental geriliği bulunmaktadır. Görüşme yapıldığında kendini ifade edebildiği ancak suçuyla ilgili konuşmak istemediği görülmüştür. Dosyasına bakıldığında mağdurun %90 fiziksel ve zihinsel geriliği olan kendinden 2 yaş küçük kız kardeşi olduğu, mağdurun karnı şişmeye başladığında annesi tarafından fark edilip hastaneye götürüldüğünde hamile olduğunun anlaşıldığı görülmüştür. Hükümlü için alınan adli tıp raporunda cezai ehliyeti olduğu yönünde karar verilmiştir.

3.1.13. Suç Alışkanlığı ve Tekrarı

Suçlular, kaç defa suça karıştıklarına ve tutuklanıp ceza infaz kurumuna alındıkları konusunda çeşitlilik gösterirler. Bazıları tahliye olduktan sonra suç işlemezken, bazıları suç işlemeye devam etmektedir. Mükerrer suçluluk, işledikleri suçlara karşılık yasal bir yaptırımla cezaevine girmiş hükümlüler içerisinde cezaevinden çıktıktan sonra yeniden suç işleyenleri kapsamaktadır.

Mükerrer suçluğu kapsayan çok sayıda yapılan araştırmaya göre, aynı ya da benzer suçtan defalarca cezaevine giren kişilerin suça karışma nedenlerine bakıldığında suça karışmış bir özgeçmiş, arkadaşlar, aile, kadın ya da erkek olma, düşük sosyal başarı, yoğun uyuşturucu madde kullanımı gibi faktörlerin ortak olduğu görülmüştür. Ancak bu faktörlerden en önemlileri, aile, suça karışmış bir geçmiş, cinsiyet ve yaştır (Gendreau, Little ve Coggin, 1996).

Tablo 13:Suç Alışkanlığı ve Tekrarına İlişkin Yüzde Dağılımı

Suç Alışkanlığı ve Tekrarı	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	13,3	20,0
Hayır	86,7	80,0
Toplam	100,0	100,0

Tablo 13'e bakıldığında araştırmaya katılan cinayet suçu hükümlülerinin %86,7'si, cinsel istismar suçu hükümlülerinin ise, %80'ini daha önce cezaevine girmediğini belirtmiştir. Cinayet suçu hükümlülerinin tekrar cezaevine girme oranı cinsel istismar suçu hükümlüsünün girme oranına göre daha düşüktür. Bu oranın düşük olmasında, çoğu zaman cinayet hükümlülerini kader mahkûmu olarak kabul etmemiz ve ilk defa cezaevine giren, tekrar suça karışması söz konusu olmayan hükümlülerin oluşu etkilidir.

Görüşme yapılan cinsel istismar hükümlülerinden biri daha önce cezaevine girmediğini ve olayı ise şu şekilde anlatmıştır:

“Ben 17, eşim 16 yaşındayken kaçarak evlendik. Eşimin ailesi o zaman şikâyetçi oldu, sonrasında şikâyetlerinden vazgeçtiler. Ama kamu davasına döndü. Ben kaçarak evlenmenin suç olduğunu bilmiyorum, sevmişim eşimi yaşına filan bakmadım tabi ama anlamış değilim niye cezaevinde olduğumu. Zorla kaçırmadım, eşim de istedi kaçmayı. Bunun cinsel istismar suçu olduğunu bilmiyorum, suç olarak da kabul etmiyorum.”

Bu tür görüşmelerde kadın haklarıyla ilgili yasalardan bahsedilip, yaş unsurunu belirtilmiş olursa olsun karşı tarafın anlayamadığı aşikârdır. Bu suç grubu ile yapılan görüşmelerde hükümlülere, 16 yaşındaki çocuğun bir anlık aldığı kararların sonucunu tahmin edemeyeceği, yıllar sonra hayatını karartabileceği, kitap tutması gereken ellerinde çocuk tutuyor olmasının normal olmadığı, normalleştirilmemesi gerektiği, aynı durum kendi kızı için söz konusu olduğunda neler hissedeceği ile ilgili empati kurmasını gerektiği konusunda farklı bakış açıları kazandırmaya çalışarak rehberlik edilmektedir.

3.1.14. Suça Bulaşma Yaşı

Literatüre bakıldığında, tekrar suç işlemenin habercisi olarak yaş değişkeninin ele alındığı görülmektedir. Erken yaşlarda suç işlemeye başlamak, mükerrer suçlu olma sürecini etkilemektedir. Çocukluk veya ön gençlik döneminde ortaya çıkan bazı davranışsal sorunlar ileriki yaşlarda gelişen anti-sosyal eğilimlerin ve zarar verici davranışların ortaya çıkmasında etkili olmaktadır.

Tablo 14:Suça Bulaşma Yaşına İlişkin Yüzde Dağılımı

Suça Bulaşma Yaşı	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
0-18 yaş arası	33,3	33,3
19-30 yaş arası	33,3	53,3
31-50 yaş arası	33,3	6,7
51 ve üzeri	0	6,7
Toplam	100,0	100,0

Tablo 14'e bakıldığında, araştırmaya katılan cinayet hükümlülerinin üçte biri ilk defa suç işlediğinde 19-30 yaş aralığında iken, cinsel istismar hükümlülerinin %53,3'ü 19-30 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu yüzdelere göre, genç yetişkinlik olarak tanımlanan 19-30 yaş aralığında suça bulaşma yaşının cinsel istismar hükümlülerinde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu dönemde suça bulaşma oranının diğer yaş aralıklarına göre daha yüksek olmasında, yetişkinliğe yeni adım atan gençlerin davranış kontrolünde zorlanması ve bir davranış sergilediğinde sonucunu yordama yetisi henüz gelişmemesi etkilidir.

81 cezaevinde 879 adam öldürme suçu hükümlüsü ile yapılan araştırmada, en yoğun suç işleme yaşının 17-22 aralığında olduğu belirtilmiştir (Öğün, 1996).

Cezaevinde yapılan görüşmelerin çoğunda ortak bir nokta olduğunu düşünüyorum. Hükümlülerin -özellikle genç yetişkinlik dönemindekilerin- suça bulaşma öykülerine bakıldığında anne-babanın çocuğunu tanımaması, çocuklarının ilgi alanlarını bilmemeleri, ebeveyn çocuk arasındaki iletişim eksikliği, anne-babanın çocuk eğitimi konusunda yetersiz olması gibi nedenlerin olduğu görülmektedir. Suç, birçok unsuru içinde barındıran bir olgudur ve dış etkilere açıktır. Ebeveyn eğitimlerinin arttırılmasının suçun önlenmesinde etkili olacağını düşünüyorum.

3.1.15. Kendine Zarar Verme Davranışı

Kendine zarar verme davranışı, literatürde kişinin kendi bedenine yönelik ölme isteği olmadan vücudun herhangi bir yerine kesi ya da faça atmak suretiyle verdiği hasar olarak açıklanmaktadır. Kendine zarar verme doğrudan bedene zarar verilerek olabileceği gibi yoğun alkol ve uyuşturucu madde kullanımı ile de dolaylı olarak gerçekleşebilir (Ögel, Aksoy, 2003).

Tablo 15: Bu Zamana Kadar Kendine Zarar Verme Durumuna İlişkin Dağılım

Kendine Zarar Verme Davranışı	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	20,0	13,3
Hayır	80,0	86,7
Toplam	100,0	100,0

Tablo 15'e bakıldığında araştırmaya katılan cinayet suçu hükümlülerinin %20'si, cinsel istismar suçu hükümlülerinin ise % 13,3'ü kendine zarar verdiğini, cinayet suçu hükümlülerinin %80'i, cinsel istismar suçu hükümlülerinin ise %86,7'si kendine zarar vermediğini ifade etmiştir. Cinayet suçundan hüküm alanların kendine zarar verme oranı cinsel istismar suçunda hüküm alanlara göre daha yüksektir. Özellikle ilk defa cezaevine giren cinayet hükümlülerinde kendine zarar verme davranışının çoğu zaman ilk zamanlarda gerçekleştiği görülmektedir.

Görüşme yapılan cinayet suçu hükümlülerinden biri şunları söylemiştir:

“3 yıldır cezaevindeyim. Yaklaşık 6 ay önce kendimi öldürmek amacıyla gece saatlerinde banyoda jileti permatikten çıkardım. Jilet ile biri derin olmak üzere 3-4 yerden kestim, sonra yatağıma geçip yattım, ölmeyi bekledim ancak biraz zaman geçtikten sonra koğuştaki arkadaşım kanı fark etti. Vardiya başmemurluğuna haber verdi. Memurların da ilk müdahaleyi yaptı ve 112 acil servise haber verdi” ifade etmiştir.

3.1.16.İlk Cezaevine Girme Yaşı ve Cezaevi Alışkanlığı

Erken yaşlarda cezaevine giren bireylerin tekrar cezaevine girmesi şaşırtıcı değildir. Özellikle çocukluk döneminde cezaevine girenlerin fiziksel ve psikolojik gelişimini tamamlamadan dezavantajlı bir grup olan hükümlü-tutuklular arasına girmesi ve onların etkisinde kalarak o dönem özellikleri olan macera arama, risk alma, otoriteye karşı gelme gibi davranışlar sergilemesine neden olmaktadır.

Tablo 16: İlk Defa Cezaevine Girme Yaşı ve Cezaevine Alışkanlığına İlişkin Dağılım

İlk Defa Cezaevine Girme Yaşı	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
0-18 yaş arası	33,3	20,0
19-30 yaş arası	33,3	46,7
31-50 yaş arası	33,3	20,0
51 ve üzeri	0	6,7
Cevap Verilmedi	0	6,7
Toplam	100,0	100,0

Tablo 16'ye göre ilk defa cezaevine girme yaşının oranlarının cinayet suçu hükümlülerinde eşit dağılım gösterdiği, cinsel istismar suçu hükümlülerinin ise

%46,6'sının 19-30 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 19-30 yaş aralığında ilk defa cezaevine girme oranı cinsel istismar suçu hükümlülerinde, cinayet suçu hükümlülerine göre daha yüksektir.

Görüşme yapılan cinayet hükümlülerinden birinin ifadesi şu şekildedir:

“14 yaşında uyuşturucu madde kullanmaya başladım 18 yaşındayken uyuşturucu maddenin etkisiyle yolda yürürken genç bir kadını taciz etmişim, nasıl yaptığımı hatırlamıyorum bundan dolayı kadınşikâyetçi oldu ve ben 2 ay cezaevinde tutuklu kaldım, sonrasında tutuksuz yargılanma ile serbest bırakıldım, cezam daha sonra kesinleşti ve cezaevine girdim.”

3.1.17. İntihar Girişimi

İnsanoğlu hayatı boyunca bir dönemde intihar girişiminde bulunabilir, yaşamına kendi iradesiyle son vermek isteyebilir. İntihar, psiko-sosyal dinamikleri olan bir olgudur. İntihar, insanın kendisini cezalandırmak veya yaşamını sonlandırmak amacıyla gerçekleştirdiği bir eylemdir. Başka bir ifadeyle intihar, insanın isteyerek yaşamına son vermesidir (Çifter, Budak, 2000).

Başka bir tanımda ise “İntihar (özkıyım), zarar verici dürtülerin ve arzuların bastırılması sonucunda insanın öz benliğini yok etmeye çalışmasıdır. İntihar düşüncesi içinde olan kişilerdeki davranış biçimi öz benlikten gelen dürtü ve isteklerle çatışma halindedir. Bu çatışma sonucu ortaya çıkan kaygı şiddet içeren dürtüleri tetikler ve sonuç olarak kişi kendini öldürmeye çalışır” şeklinde açıklamıştır (Köknel, 2001).

Tablo 17: İntihar Girişimine İlişkin Yüzde Dağılımı

İntihar Girişimi	Cinayet Hükümlüsü	C. İstismar Hükümlüsü
Evet	20,0	0
Hayır	80,0	100,0
Toplam	100,0	100,0

Tablo 17'ye bakıldığında araştırmaya katılan cinayet suçundan hüküm alanların beşte biri intihar girişimi olduğunu, %80'i ise daha önce bir intihar girişimi olmadığını belirtmiştir. Görüşme yapılan cinsel istismar hükümlülerinin ise hayatlarının hiçbir döneminde intihar girişimi olmadığı görülmektedir. Bu oranlara bakıldığında cinsel istismar hükümlülerinin sosyal beğenirlik kaygısıyla samimi beyanda bulunmadığı düşünülmektedir.

Görüşme yapılan hükümlülerden biri intihar girişimini şu şekilde anlatmıştır:

“ İlk defa 2010 yılında bu suçtan (cinayet) cezaevine tutuklu olarak girdim. Her şey çok ani gelişti. Eşimle mutlu bir evliliğimiz olduğunu düşünüyordum o mesajları görene kadar. Başka bir adamla mesajlarını gördüm. O kadar zaman nasıl fark etmedim bilmiyorum (Ayrıntısını anlatmak istemedi). Cezaevine girdiğimin 3. gününde kendimi asmak istedim, denedim ama yapamadım. Koğuştaki diğer mahkûmlar engel oldular. Sonrasında 10 gün kadar hastanede yattım. Bir yıla yakın ilaç kullandım. İki oğlum var, şu anda yurtta kalıyorlar. Ayda bir kez görüşüme geliyorlar.”

“Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır.”maddesi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ikinci sırada yer almaktadır. Bu nedenle, ceza infaz kurumlarında intiharın önlenmesi, tutuklu-hükümlülere özen gösterilmesi ve destek olunması herkesin görevi olmalı ve bütün personel, ceza infaz kurumunda bulunan herkese mümkün olan en iyi bakım ve gözetimin sağlanmasına çalışmalıdır.

CTE Genel Müdürlüğü İstatistik Bürosu tarafından 2009-2014 yılları arasında ceza infaz kurumlarında yaşanan intihar olaylarıyla ilgili olarak kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda; 24-29 yaş aralığında intihar vakalarının daha çok ve daha sık olduğu, intihar vakalarının mevsimsel geçişlerde, özellikle de bahar aylarında artış gösterdiği, 10 yıl ve üzerinde hükmü kesinleşenlerde intihar vakasına daha sık rastlandığı, intihar vakalarının en çok ası yöntemiyle gerçekleştiği, eşine ve yakın akrabaya karşı cinayet vakalarında, diğer suç vakalarına göre daha sık olduğu, intihar vakalarının cezaevine ilk girişteki 1 hafta ile ilk 2 yıl arasında daha sık

görüldüğü, intihar olayının en sık tek kişilik koğuşlarda gerçekleştiği ve intihar eden kişiler arasında medeni durumu bekâr olanların daha sık olduğu anlaşılmaktadır.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen “İntihar ve Kendine Zarar Verme Davranışı Risk Yönetimi El kitabı’nda ceza infaz kurumlarında meydana gelen intihar ve kendine zarar verme davranışı vuku bulduğunda yapılması gerekenler şu şekilde anlatılmıştır:

- a) Derhal sıralı amirlere bilgi verilerek gerekli güvenlik önlemleri alınır.
- b) Derhal sağlık birimine haber verilir.
- c) Ası suretiyle intihar olması durumunda kişinin hala yaşıyor olması ihtimali olması durumunda asıdan indirilir.
- d) Kesi sureti ve diğer yöntemlerle intihar durumunda ilk yardım müdahalesi yapılır.
- e) Olay adli ve idari soruşturmaya konu olacağından delillerin kaybolmaması için gerekli hassasiyet gösterilir.
- f) Durum ayrıntılı olarak tutanağa yazılmalıdır.
- g) Durumla ilgili rapor 3 iş günü içinde CTE Genel Müdürlüğüne gönderilmelidir.

3.2. Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişki

Araştırma değişkenleri olarak belirlenen psikolojik rahatsızlık ile ilk defa cezaevine girme yaşı, psikolojik rahatsızlık ile intihar girişimi, eğitim durumu ile intihar girişimi, eğitim durumu ile ilk defa cezaevine girme yaşı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan analiz sonuçları değerlendirilerek tablo haline getirilmiştir.

Daha önce hüküm alma ve medeni durum (evli-bekâr olma) ile öfke ifade biçimleri ve dürtüsellik arasındaki ilişkiyi etkilediği düşünülmektedir. Bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere tablo halinde yer verilmiştir.

3.2.1. Psikolojik Sorunlar ile İlk Cezaevine Girme Yaşı Arasındaki İlişki

Tablo 18:Psikolojik Sorunlar ile İlk Cezaevine Girme Yaş Dağılımlarının Karşılaştırılması

Psikolojik Rahatsızlık	N	Ortalama		Sıra ortalaması	Mann-Whitney U	Exact p	Eta-kare
		Ortanca	Ortanca				
Yok	26	26.08	21.50	15.67	47.5	0.791	0.0026
Var	4	24.00	23.00	14.38			

Tablo 18’de görüldüğü gibi örneklemin küçük olması nedeniyle uygulanan Non-parametrik bir test olan Mann-Whitney U analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, psikolojik sorunları olanlar ile olmayanların ilk ceza evine girme yaşlarına ilişkin dağılımlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,791$).

3.2.2. Psikolojik Sorunlar ile İntihar Girişimi Arasındaki İlişki

Tablo 19:Psikolojik Sorunlar ile İntihar Girişimi Arasındaki İlişki

		İntihar Girişimi		Ki-kare	Exact p	Phi
		Hayır	Evet			
Psikolojik Rahatsızlık	Yok	26 (%100)	0 (%0)	13.929	0.014	0.681
	Var	2 (%50)	2 (%50)			

Tablo 19’da görüldüğü gibi, ki-kare analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, psikolojik sorunları olanlar ile olmayanların intihar girişimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p=0,014$).

Yapılan görüşmeler genel olarak değerlendirildiğinde, intihar girişimi olan hükümlülerde öncesinde psikiyatrik tedavi ve ilaç kullanımı olduğu görülmektedir.

3.2.3. Eğitim Durumu ile İntihar Girişimi Arasındaki İlişki

Görüşme yapılan hükümlülerin eğitim durumlarına bakıldığında ilkökul ve ortaokul mezunu olanların oranı lise mezunu olanlara göre daha yüksektir.

Tablo 20: Eğitim Durumu İle İntihar Girişimi Arasındaki İlişki

		İntihar Girişimi		Ki-kare	Exact p	Phi
		Hayır	Evet			
Eğitim Durumu	Ortaokul ve altı	15 (%83.3)	3 (%16.7)	0.000	1.000	0.000
	Lise ve üstü	10 (%83.3)	2 (%16.7)			

Tablo 20 de görüldüğü gibi, ki-kare analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, Eğitim durumu ile intihar girişimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=1,000$). Örneklem büyüklüğü az olduğu için anlamlı istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu tür analizlerde anlamlılık değeri olan “p” kişi sayısından etkilenmektedir.

3.2.4. Eğitim Durumuna Göre İlk Cezaevine Girme Yaşı Arasındaki İlişki

Tablo 21: Eğitim Durumuna Göre İlk Cezaevine Girme Yaş Dağılımlarının Karşılaştırılması

Eğitim Durumu			Sıra		Mann-Whitney U	Exact p	Eta-kare
	N	Ortalama	Ortanca	Ortalaması			
Ortaokul ve altı	18	27.72	23.50	17.19	77.500	0.200	0.058
Lise ve üstü	12	22.92	20.00	12.96			

Tablo 21 de görüldüğü gibi, Mann-Whitney U analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, Eğitim durumu ile ilk cezaevine girme yaş dağılımları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p=0,200$).

3.2.5. Daha Önce Hüküm Alma ile Öfke İfade Biçimi ve Dürtüsellik Arasındaki İlişki

Tablo 22: Daha Önce Hüküm Alma Durumuna Göre İlk Ölçek Skorları Dağılımlarının Karşılaştırılması

	Daha Önce Hüküm Alma	N	Ortalama	Ortanca	Sıra Ortalaması	Mann- Whitne y U	Exact p	Eta- kare
Öfke-toplam	Hayır	25	69.6	71	16.42	39.50	0.212	0.057
	Evet	5	61.6	64	10.9			
Sürekli öfke	Hayır	25	18.2	18	16.36	41.00	0.245	0.050
	Evet	5	14.8	16	11.2			
Durumluk öfke	Hayır	25	22.04	23	15.7	57.50	0.793	0.003
	Evet	5	21.4	20	14.5			
Kontrol öfke	Hayır	25	21.56	22	15.52	62.00	0.991	0.000
	Evet	5	20.8	22	15.4			
Öfke içe	Hayır	25	14.48	14	16.34	41.50	0.254	0.048
	Evet	5	12.6	12	11.3			
Öfke dışı	Hayır	25	13.24	13	16.66	33.50	0.109	0.091
	Evet	5	10.8	10	9.7			

Dürtüsellik	Hayır	25	27.24	27	15.68	58.00	0.818	0.002
	Evet	5	25.6	26	14.6			

Tablo 22 de görüldüğü gibi, Mann-Whitney U analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, Daha önceden hüküm alma durumu ile ölçek skorlarına ilişkin dağılımlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

Tablo22'ye bakıldığında daha önce cezaevine girmeyenlerin öfke toplam alt ölçeğindeki puan ortalaması, daha önce cezaevine girenlerin puan ortalamasından yüksektir.

Sürekli öfke alt ölçeğinden alınan puan ortalamalarına bakıldığında, daha önce cezaevine girmeyenlerin daha yüksek olduğu görülmektedir. Daha önce cezaevine girmeyenlerin öfke düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Dışa vurulan öfke alt ölçekten alınan puan ortalamalarına bakıldığında ise, cezaevine girmeyenlerin puan ortalamaların daha önce cezaevine girenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Yani daha önce cezaevine girmeyenler öfkelerini daha kolay ifade edebilmektedir.

İçte tutulan öfke alt ölçeğinden alınan puan ortalamalarına bakıldığında, daha önce cezaevine girmeyenlerin daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Öfkeyi bastırmada daha önce cezaevine girenlerin başarılı olamadığı ortaya çıkmaktadır.

Ceza infaz kurumları, birçok kültürü, farklı görüşü, farklı yaşam biçimini içinde barındıran bir yapıdır. Temel dinamiklerinden biri ise, yasa ve tüzük çerçevesinde belirtilen kurallara uyma zorunluluğudur. Bu nedenle, ilk defa girenlerin kurallara uyma ve benimseme konusunda sıkıntı yaşadığı ve çoğu zaman kurallara karşı geldiği yönünde beyanlar olmuştur.

Dürtüsellik ile ilgili puan ortalamalarına bakıldığında ise, daha önce cezaevine girmeyenlerin daha önce cezaevine girenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.2.6. Medeni Durum İle Öfke İfade Biçimi ve Dürtüsellik Arasındaki İlişki

Tablo 23: Medeni Durumuna Göre Ölçek Skorları Dağılımlarının Karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	Ortalama	Ortanca	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	Exact p	Eta-kare
Öfke-toplam	Bekar	14	69.00	71.00	15.86	39.50	0.854	0.001
	Evli	16	67.63	69.50	15.19			
Sürekli öfke	Bekar	14	18.14	17.00	16.86	41.00	0.448	0.022
	Evli	16	17.19	16.00	14.31			
Durumluk öfke	Bekar	14	22.43	23.00	16.25	57.50	0.667	0.007
	Evli	16	21.50	21.50	14.84			
Kontrol.öfke	Bekar	14	21.50	22.00	15.11	62.00	0.822	0.002
	Evli	16	21.38	22.50	15.84			
Öfke içe	Bekar	14	14.64	13.50	16.82	41.50	0.448	0.021
	Evli	16	13.75	13.00	14.34			
Öfke dışı	Bekar	14	12.43	12.50	14.18	33.50	0.448	0.021
	Evli	16	13.19	13.00	16.66			
Dürtüselli k	Bekar	14	27.43	28.00	16.46	58.00	0.580	0.011
	Evli	16	26.56	25.00	14.66			

Tablo 15'e bakıldığında ilk defa cezaevine girme yaşının oranlarına bakıldığında cinayet suçu hükümlülerinde eşit dağılım olduğu, cinsel istismar suçu hükümlülerinde ise çoğunluğun 19-30 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Sürekli öfke alt ölçeğinden alınan puan ortalamalarına bakıldığında, bekâr olanların öfke düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Yapılan görüşmelerde, evli olanların çoğu severek evlendiklerini, eşlerinin yıllardır onları beklemesiyle sebebiyle kendilerini borçlu hissettiklerini, eşlerine sinirlenmeye hakları olmadıklarını belirtmişlerdir.

İçte tutulan öfke alt ölçeğinden alınan puan ortalamalarına bakıldığında, bekar olanların öfkelerini bastırmış oldukları görülmektedir.

Dışa vurulan öfke alt ölçekten alınan puan ortalamalarına bakıldığında ise, evli olanların öfkesini daha kolay ifade ettiği görülmektedir.

Dürtüsellik ile ilgili puan ortalamalarına bakıldığında, evli ve bekar olanların aldıkları puanların birbirine yakın olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada cinayet ve cinsel istismar suçlarından hüküm alan 30 hükümlüye uygulanan ölçekler sosyal bilimler için istatistik programı ile analiz edilerek ve hükümlüler derinlemesine görüşme yapılarak suç işleme eğilimleri ile sosyo-demografik özelliklerin, öfke ifade biçimlerinin ve dürtüsellik düzeylerini ne derece etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Nitel bir araştırma olarak planlanan bu çalışmada asıl amaç, hükümlülerin öfke ifade biçimleri ve dürtüsellik düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek ve ceza infaz kurumlarında yapılan eğitim iyileştirme faaliyetlerine katkı sağlayabilmektir.

Cinayet ve cinsel istismar suçu hükümlülerinde psikolojik rahatsızlığının var olma durumu ile intihar girişimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Hayatı boyunca bir dönemde ayakta ya da yatılı psikiyatrik tedavi görenlerin kendine zarar verme ve intihar riski diğerlerine oranla daha fazladır.

Daha önce cezaevine girmeyenlerin öfke toplam puan ortalamalarının, daha önce cezaevine girenlere göre biraz daha fazla olduğu görülmektedir.

Daha önce cezaevine girenler ile daha önce cezaevine girmeyenlerin ölçeklerden aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında 2-3 puanlık bir fark olduğu görülmektedir. İstatistiksel olarak bir anlam ifade etmediği düşünülebilir.

Eğitim durumu bilgileri ile ilgili frekanslara bakıldığında, hükümlülerinin çoğunluğunun eğitim durumlarının ortaokul olduğu görülmektedir. Açık cezaevlerinde adli suçların (hırsızlık, uyuşturucu vb) olması nedeniyle eğitim durumlarının düşük olduğu söylenebilir.

Medeni durum ile ilgili frekanslara evli (imam nikâhı ile evli dahil) ve bekar olanların oranlarının yakın olduğu görülmektedir. Evli olmanın bekâr olmaya göre suça bulaşmada önleyici etkisi olduğu bilinmektedir.

Ziyaretçi gelme sıklığı ile ilgili frekanslara bakıldığında, cinayet suçu hükümlülerinin ziyaretçi gelme oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Hükümlüler görüşmelerde ailevi sıkıntıları olduğunu belirttiğinde genellikle kendisiyle ilgisi olmayan bir konu olduğu anlaşılmaktadır. Hükümlünün ailesi ziyaretine geldiğinde bahsettiği aile içindeki sıkıntıların çözümünde cezaevinde olması sebebiyle bir katkısı olmadığı için hükümlüde yetersizlik ve kendini iyi hissetmemesine sebep olduğu görülmektedir.

İntihar girişimi ile ilgili frekanslara bakıldığında, cinayet suçundan hüküm alan 2 kişinin intihar girişiminde bulunduğu görülmektedir. İntihar girişimi ile ilgili dikkat edilmesi gerekenlerden en önemlisi hükümlünün ikincil kazanç sağlamaya çalışıp çalışmadığını belirlemektir. İkincil kazanç isepsikolojik ve fizyolojik bir rahatsızlığı olan kişinin durumu farklı olarak göstererek karşıdaki insanlardan fayda sağlama durumudur. Eğer bir fayda sağlama durumu söz konusuysa değerlendirme ona göre yapılmalıdır. Önemli olan hükümlünün gerçekten hayatına son vermek için mi yoksa dikkat çekmek için mi yaptığını belirlemektir.

Yapılan analizler ve derinlemesine görüşmeler neticesinde, eğitim durumunun, hükümlüde var olan psikolojik rahatsızlıkların, medeni durum, intihar girişimi, ilk cezaevine girme yaşı, hükümlünün cezaevine ziyaretçisinin gelip gelmeme durumu gibi sosyo-demografik özelliklerin hükümlülerin öfke ifade biçimlerini ve dürtüsellik düzeylerini etkilediği ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın sınırlılıklarına bakıldığında, ceza infaz kurumunun fiziki yapısı, cinsel istismar suçu hükümlülerinin kendilerini ifade etmekte yaşadığı zorluklar, hükümlülerin cezaevine girme konusundaki değişkenler sadece hükümlünün görüşme sırasındaki ifadelerinden ve kısmen UYAP verilerine göre belirlenmiştir. Yapılan çalışmada 30 hükümlü ile görüşülmüş olması elde edilen verilerin daha çok bireysel olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Her hükümlünün suç öyküsü (suçun işleniş biçimi, oluşu) hükümlüye ait bireysel ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Bu nedenle görüşmelerden elde edilen verileri genellemenin etik olmayacağı düşünülmektedir.

Öneriler

- İlk defa cezaevine giren hükümlüler için ceza infaz kurumu yaşantısını kolaylaştırmak ve diğer hükümlülerle daha rahat iletişim kurmak için ceza infaz kurumuna ilk girişte uyum programı oluşturulabilir.
- Kendine zarar verme davranışında bulunmuş ve intihar girişimi olanların ceza infaz kurumlarındaki eğitim iyileştirme faaliyetlerine etkin katılımı sağlanabilir.
- Ceza infaz kurumlarında görev yapan psikolog ve sosyal çalışmacıların aynı zamanda disiplin kurulu üyesi ve idare gözlem kurulu üyesi olması sebebiyle yapılan görüşmelerde olması gereken şeffaflığın sağlanamadığı ve bu nedenle psikolog ve sosyal çalışmacıların bu idari görevin dışında tutulduğunda mesleki müdahalenin daha etkili olacağı düşünülmektedir.
- Ceza infaz kurumu fiziki yapısı gereği kısıtlılığı olan bir yapı olduğundan tutuklu ve hükümlülerin bu fiziki koşulların yetersizliğinden etkilenmemeleri için her kurumda spor ve kültür faaliyetlerinin yapılacağı spor, konferans salonlarının olmasına özen gösterilmelidir.
- Ceza infaz kurumlarında yapılan iyileştirme çalışmalarının şu an da tek taraflı olarak yürütüldüğü, hükümlü cezaevinden çıktıktan sonra psiko-sosyal desteğin yarım kaldığı, kişiye desteğin devam etmesi için ilgili bakanlıklarla protokoller imzalanmalıdır.
- Çevresi içinde birey anlayışından yola çıkarak, kişinin suç işlemede etkili olan faktörlerin belirlenerek, ailesi ve sosyal çevresi de ilgili bakanlıklarla imzalanan protokollere istinaden eğitim ve iyileştirme sürecine dahil edilmelidir. Bu şekilde toplumda birçok dezavantajlı gruba da (kadın, çocuk, yaşlı, engelli vb.) müdahale edilebileceği düşünülmektedir.
- Dezavantajlı grup olan hükümlü ve tutuklularla çalışan personelinde daha etkili bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla belirli aralıklarla ve belirlenen ihtiyaçlara göre (öfke kontrol, etkili iletişim vb.) eğitimler verilmelidir.

- Daha önce intihar girişimi olan hükümlüler için açık ceza infaz kurumlarında takiplerinin daha etkili yapılabilmesi amacıyla yataklı gözlem odaları oluşturulabilir.
- Cezaevinde yapılan psikiyatrik ve fiziksel tedavilerin Türkiye genelindeki diğer ceza infaz kurumları ve Sağlık Bakanlığı bünyesindeki hastane ve aile sağlığı merkezlerinde görülebileceği ortak bir tedavi takip sistemi oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- ADALET BAKANLIĞI CEZA TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINI,
Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Müdahale Uygulama Rehberi, 2015.
- AKINCI, F. S. (2014). *Kriminoloji*. 11. Baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- AKSOY A.,ÖGEL K., Kendine Zarar Verme Davranışı, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, Sayı:4, Sayfa:226-236, İstanbul.
- ALBAYRAK, B. ve KUTLU, Y. (2009). Ergenlerde Öfke İfade Tarzı ve İlişkili Faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, 2(3), 57-6.
- ATASEVEN, C. (2006). Suça Etki Eden Sosyal Faktörler. *Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Avcı, R. (2006). *Şiddet Davranışı Gösteren ve Göstermeyen Ergenlerin Ailelerinin Aile İşlevleri, Öfke ve Öfke İfade Tarzları Açısından İncelenmesi*. Çukurova Üniversitesi SBE, Adana.
- AYTAÇ, M.,AYTAÇ, S. ve BAYRAM, N., (2007). *Suç Türlerini Etkileyen Faktörlerin İstatistiksel Analizi*, 8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresi, İnönü Üniversitesi Malatya.
- BALKAYA, F. (2001). Öfke: Temel Boyutları, Nedenleri Ve Sonuçları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 4 (7), 21-45.
- BATIGÜN, A. D. ve ŞAHİN, N. H. (2003). Öfke, Dürtüsellik Ve Problem Çözme Becerilerindeki Yetersizlik Gençlik İntiharlarının Habercisi Olabilir Mi?. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (51), 37-52.
- BAYKIZ, A., (2003). Antisosyal ve Borderline Kişilik Bozukluğu Olan Bireylerde Saldırganlık Davranışının Psikiyatrik Testlerle Değerlendirilmesi Ve Biyolojik Değişkenlerle İlişkisinin Araştırılması: Kontrollü Bir Çalışma. Genelkurmay Başkanlığı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Ruh Sağlığı Ve Hastalıkları Servis Şefliği, *Uzmanlık Tezi*, İstanbul.

- BOZKURT,M. (2002). Alkol Ve Eroin Bağımlılığı Olan İki Ayrı Grupta Dürtüsellik Ve Agresyonun Kişilik Özellikleri İle İlişkisi. Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, *Tıpta Uzmanlık Tezi*, İstanbul.
- BOZKURT, E., Kanat, S. (2004). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Başvuru Elkitabı*, Ankara, s.13
- BUDAK, S. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- ÇIRAKOĞLU, E.(2013). Suç İşleyen Ve İşlemeyen Erkek Şizofreni Hastalarında Dürtüsellik Ve Suç İşlemeye Etkisi. Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi,*Tıpta Uzmanlık Tezi*, İstanbul.
- ÇİFTER, İ. *Psikiyatrik Klinik Psikiyatri*, 3. Baskı, Ankara: G. Ü. Yayınları
- DOLU, O. (2011). *Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji*. Gözden Geçirilmiş ve Geliştirilmiş 3. Baskı. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- DÖNMEZER, S. (1984). *Kriminoloji*, 7. basım. Filiz Kitabevi,İstanbul.
- DÖNMEZER, S. (1994). *Kriminoloji*. 8. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul, s.: 15-75.
- DUYAN, V. ve ERYALÇIN, M. (2016). *Suçta Sürüklenen Çocuk ve Gençler*, Yeni İnsan Yayınevi, Ankara, 2017.
- DYKEMAN, B. F. (1995). TheSocialCognitiveTreatment Of AngerAndAggression İn FourAdolescentsWithConductDisorder. JournalOf InstructionalPsychology. (22). 194-203.
- EDWARDS, J.K. (2002) PredictingViolenceWithHostilityAndImpulsivity: A ModerationalApproach, A ThesisfortheMasters of ArtsDepartment of AppliedExperimentalPsychology, Southern Illinois UniversityCarbondale.
- EKREM, F, (1955). Adalet Psikolojisi, Suçlu Psikolojisi-Usul Psikolojisi-Mahpusun Psikolojisi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, (2. Baskı), Ankara.

- ERKUŞ, A. (2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*,(2. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- EYSENCK SB.,EYSENCK HJ. ThePlace Of İmpulsiveness İn A DimensionalSystem Of PersonalityDescription. Br J SocClinPsychol 1977;16:57-68.
- GENDREAU, P.,LİTTLE T. ve GOGGIN, C. (1996), A Meta-Analysis Of ThePredictors of AdultOffenderRecidivism: What Works.Criminology, Vol.4, Num.4, 575.
- GÖLGE, Z.B.,YAVUZ, M.F. (2007) Cinsel Saldırı Olgularının Suç Motivasyonun Göre Sınıflandırılması, *Adli Tıp Dergisi*, 21(2): 11-19.
- GÖZÜBÜYÜK, Ş.,Gölcüklü, F., Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması, 4. baskı, Ankara 2003, s.160.
- GÜLEÇ, H.,TOPALOĞLU, M., ÜNSAL, D., ALTINTAŞ, M. (2012) Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*.4(1):112-137.
- HAKERİ, H. *Kasten Öldürme Suçları*, Ankara 2006, s.17.
- İÇLİ, T. (2007). *Kriminoloji*. (Gözden Geçirilmiş 7. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- KANER, S. (1992). Suçluluğu Açıklayan Yaklaşımlar,*Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,Cilt: 25 Sayı: 2.
- KARABABA, A., (2007). Kahramanmaraş'ın Suç Profili ve Çözüm Önerileri. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE, İktisat ABD, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Projesi*.
- KAYIR, A. (2011). *Cinsellik ve Cinsel Eğitim*, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı, İstanbul.
- KISAÇ, İ. (2005). Gençlerin Öfkelerini İfade Ettikleri Hedef Kişiler,*Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2), s:71-81.
- KÖKNEL, Ö. (2001). *Kimliğini Arayan Gençliğimiz*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi

- KRONER, D. G., ve REDDON, J.R., (1992). The Anger Expression Scale and State-Trait Anger Scale: Stability, Reliability, and Factor Structure in an Inmate Sample. *Criminal Justice and Behavior*, Vol. 19, 397-408.
- KUNJUKRĠSHAN, R., VARAN, R. (1992). Major Affective Disorders and Forensic Psychiatry. *Psychiatry Clinics of North America*, 15: 569-574.
- LANNİNG, B., BALLARD, J.D. ve ROBINSON, J. (1999). Child Sexual Abuse Prevention Programs In Texas Public Elementary Schools. *The Journal of School Health*, 69(1), 3-8.
- LİNDQVİST, K.J. (2005) Hot Spur or Tranquil?: The Adaptation Of Psychometric Anger Assessment Instruments And Their Evaluation And Application On Violent And Nonviolent Samples In Sweden.
- LOCHMAN, J. E., PALARDY, M. R., MCELROY, H. K., PHİLİPS, N. and J. HOLMAS, K. (2004). Anger Management Interventions. *Journal of Early and Intensive Behavior Intervention*, 1 (1), 47-56.
- MAYNE, J. T., AMBROSE, K. (1999). Research Review On Anger Psychotherapy. *Journal of Clinical Psychology*, 55 (3) 353-363.
- MCCOURT, J., PEEL, C. F. J ve O'CARROL, P. (1998). The Effects Of Child Sexual Abuse On The Protecting Parent(S): Identifying A Counseling Response For Secondary Victims. *Counseling Psychology Quarterly*, 11,(3), 283-299
- MOELLER F.G., BARRATT E.S., Dougherty D.M., Schmitz J.M., Swann A.C. (2001) Psychiatric aspects of impulsivity, *Am J Psychiatry*. 2001;158:1783–1793.
- MORRİS, G.C. (2002). *Psikolojiyi Anlamak* (Çev). Ankara. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- NOVACO, R. W. (1975). Anger Control. The Development and Evaluation of An Experimental Treatment. Health and Company.

- ÖGEL, K. (2015). *Ceza İnfaz Kurumlarında Ruh Sağlığı ve Bağımlılık Tedavi Hizmetlerinin İyileştirilmesi Projesi- Ruhsal Sorunlara Bireysel Müdahale Uygulama Rehberi*, Ankara.
- ÖĞÜN, A. (1990). Kadın Suçluluğunun Sosyo-Kültürel Konumla Ve Bu Konumdaki Değişmelerle İlişkisi: Sivas Yarı Açık Cezaevinde Bir Uygulama, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÖĞÜN, A. (1996). Türkiye’de Adam Öldürme Suçunda Etkili Olan Bazı Sosyo-Kültürel Faktörlere İlişkin Uygulamalı Bir Çalışma. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara.
- ÖZDEMİR, G.,P., SELVİ, Y., AYDIN, A. (2012), *Dürtüsellik ve Tedavisi, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 4(3):293-314.
- ÖZER, A. K. (1994b). Sürekli Öfke (SI-Öfke) Ve Öfke İfade Tarzı (Öfke-Tarz) Ölçeklerinin Ön Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9 (31), 26-35.
- ÖZMEN, A. (2006) Öfke: Kuramsal Yaklaşımlar ve Bireylerde Öfkenin Ortaya Çıkmasına Neden Olan Etmenler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1):39-56.
- ÖZTÜRK, O. *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, 6. Baskı, İstanbul: 1995, 139.
- PATTON, J., H., STANFORD, M., S., BARRATT, E., S. (1995). Factor Structure Of The Barratt Impulsiveness Scale. *Journal of Clinical Psychology*. 51:768-774.
- POLAT, O. (2006). *Klinik Adli Tıp*. (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- RAHİMOV, İ. (2014). *Suç ve Ceza Felsefesi*. Ankara: Ekoavasya Yayınları.
- SOYKAN, Ç. (2003). *Öfke ve Öfke Yönetimi*. Kriz Dergisi, 11 (2), 19-27.
- DÖNMEZER, S., ERMAN, S. (1999). *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku*, C:II, İstanbul, s:543.

ŞAHİN, N.,S.,ONUR, A., BASIM, H.,N. (2008), İntihar Olasılığının, Öfke, Dürtüsellik ve Problem Çözme Becerilerindeki Yetersizlik ile Yordanması. Başkent Üniversitesi Kara Harp Okulu. *Türk Psikoloji Dergisi*.23(62);79-88.

ŞAHİN, N., H. ve BATIGÜN, A., D. (2009). Lise ve üniversite öğrencilerinde intihar riskini belirlemeye yönelik bir modelin sınanması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20 (1), 28-36.

ŞAHİN, N.H., (1997). Öfke: O Sizi Kontrol Edeceğine Siz Onu Kontrol Edin. *Türk Psikoloji Bülteni*, Ankara.

TOPÇU, S. (1997). *Çocuk ve Gençlerin Cinsel İstismarı*. Ankara: Doruk Yayımcılık.

TURA, S., M. (2010) *Freud'dan Lacan'a Psikanaliz*. 4. Baskı s.63-64, Kanat Kitap , İstanbul.

Türk Dil Kurumu, (2018). *Büyük Türkçe sözlük*.

VERDEJO-GARCÍA,A.,LAWRENCE, A.,J.,CLARK,L. (2008).ImpulsivityAs A Vulnerability Marker ForSubstance-UseDisorders: Review Of FindingsFrom High-Risk Research, Problem GamblersAndGeneticAssociationStudies. *NeurosciBiobehavRev*. 32:777- 810.

İnternet Kaynakları

<http://kayahanavukatlikburosusu.com/kasten-adam-oldurme-sucu-tck-81-82/>(Er. Tar. 08.02.2018).

<http://www.cirithukuk.com/cirit-hukuk/makaleler-ve-yayinlar/kasten-adam-%C3%B6ld%C3%BCrme-su%C3%A7u>(Er. Tar. 08.01.2019).

<http://www.diken.com.tr/cinsel-istismara-dair-bilmeniz-gerekenler-9-soruda/>(Er. Tar. 08.02.2018).

<http://www.elmadaghukuk.com/tr/makaleler/1/cinsel-istismar-sucu-ve-turk-ceza-kanununda-ongorulen-ceza.html>(Er. Tar. 09.02.2019).

<https://alonot.com/suc-turleri/>(Er. Tar. 15.03.2019).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>(Er. Tar: 01.09.2018).

www.tdk.gov.tr. (Er. Tar: 01.10.2018)

EKLER

Ek 1: Katılım Formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalında yüksek lisans tezi kapsamında yapılmaktadır. Araştırmanın amacı suç ve suçla ilgili değişkenlerin incelenmesidir. Bu çalışma Doç. Dr. Yusuf Genç danışmanlığında yürütülmektedir. Sizden istenilen, ekte verilen ölçekleri sırasıyla doldurmanızdır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma kapsamında sizden kişisel bilgileriniz istenmeyecek ve verdiğiniz cevaplar araştırmayı yapan kişi tarafından tamamen gizli tutulacaktır. Tüm sorulara cevap vermenizi önemle rica ederim. Verilen cevaplar bir bütün olarak değerlendirilecektir. Önemli olan samimi cevaplar vermenizdir.

Değerli katılımcılara katkılarından dolayı teşekkür ederim. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için benimle iletişime geçebilirsiniz.

Saygılarımla,

Gamze EKMEKCİ PEKTEZEL

Katılımcının İmzası:

Araştırmacının İmzası:

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

1)Eğitim Durumu:.....

2) Okul Başarısı:

Çok zayıf ☐ Zayıf ☐ Orta ☐ Yüksek ☐ Çok Yüksek ☐

3)Mesleği:.....

4) Cezaevine Girmeden Önce Çalışıyor muydunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

5)AylıkKazancınız:

6)MedeniHali:.....

Bekar ☐ Evli ☐ Eşi Vefat Etmi ☐ İmam Nikahı İle Yaşadığı Biri Var ☐ İlişkisi Var ☐ Nişanlı ☐

7)Çocuk Sayısı:.....

Çocuk Sayısı	Kız	Erkek	Yaş	Cinsiyet
1				
2				
3				
4				
5				

8) Cezaevine Girmeden Önce Hangi Şehirde Yaşıyordunuz?

.....

9) Çocuklarınız Şu Anda Nerede Kalıyor?

Annesinin Yanında ☐ Babaanne-Anneanne Yanında ☐ Arkadaşları Yanında

Akraba Yanında ☐ Koruma Altında ☐ Diğer ☐

10) Ziyaretinize Gelen Var mı?

Evet ☐ Hayır ☐

11) Ziyaretinize gelme sıklıkları nedir?

Haftada 1 Görüş ☐ Ayda 1 Görüş ☐ Belli Bir Zaman Aralığı Yok ☐

Ziyaretime Gelen Yok ☐

12) Herhangi Bir Kronik Fiziksel Hastalığınız Var mı? (Örneğin; Şeker Hastalığı, Tansiyon vb)

Evet ☐ Hayır ☐

13) Herhangi Bir Psikolojik Rahatsızlığınız Var mı?

Evet ☐ Hayır ☐

14)Var İse Bununla İlgili Bir Destek Aldınız mı?

Evet ☐ Hayır ☐

15) Bununla İlgili Düzenli Olarak Kullandığınız Bir İlaç Var mı?

Evet ☐ Hayır ☐

Aile Öyküsü:

16) Nasıl Bir Çocukluk Geçirdiniz?

Çok Mutlu ☐ Mutlu ☐ Normal ☐ Mutsuz ☐ Çok Mutsuz ☐

17) Anne-Baba Durumu:

	Hayatta	Vefat	Vefat Nedeni	Eğitim Düzeyi
Anne				
Baba				

18) Kaç Kardeşsiniz? :

	Kadın	Erkek	Eğitim Düzeyi
1			
2			
3			
4			
5			

19) Anne-Babanızla Görüşüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

20) Kardeşlerinizle Görüşüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

Suç Öyküsü:

21) Şu anda hükümlü bulunduğunuz suç nedir?

.....
.....

22) Karşı tarafı tanıyor muydunuz? Evet ☐ Hayır ☐

23) Daha önce hüküm giydiniz mi? Evet ☐ Hayır ☐

24) İlk defa suça karıştığınızda kaç yaşındaydınız?

.....

25) İlk defa cezaevine girdiğinizde kaç yaşındaydınız?

.....

26) Cezaevinde aldığınız herhangi bir disiplin cezası var mı?

Evet ☐ Hayır ☐

27) Aldıysanız, nedeni nedir?

.....

28) Hayatınızın herhangi bir döneminde kendinize zarar verdiniz mi (vücutun herhangi bir yerini kesme, faça atma vb.)?

Evet ☐ Hayır ☐

29) Bugüne kadar intihar girişiminiz oldu mu?

Evet ☐ Hayır ☐

30) Olduysa, sayısı nedir?

Ek 3: Sürekli Öfke- Öfke İfade Tarzı Ölçeği

DURUMLUK SÜREKLİ ÖFKE ÖLÇEĞİ

YÖNERGE:

Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatırken kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun. Sonra genel olarak nasıl hissettiğinizi düşünün ve ifadelerin sağ tarafındaki sayılar arasında sizi en iyi tanımlayan seçerek üzerine (x) işareti koyun. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarf etmeksizin, genel olarak nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

Aşağıdaki ifadeler sizi ne kadar tanımlıyor?

	İFADELER	Hiç (1)	Biraz (2)	Oldukça (3)	Tümüyle (4)
1	Çabuk parlarım.	()	()	()	()
2	Kızgın mizaçlıyım.	()	()	()	()
3	Öfkesi burnunda birisiyim.	()	()	()	()
4	Başkalarının hataları, yaptığım işi yavaşlatınca kızarım.	()	()	()	()
5	Yaptığım iyi bir işten sonra takdir edilmemek canımı sıkar.	()	()	()	()
6	Öfkelenince kontrolümü kaybederim.	()	()	()	()
7	Öfkelenince ağzıma geleni söylerim.	()	()	()	()
8	Başkalarının önünde eleştirilmek beni çok hiddetlendirir.	()	()	()	()
9	Engellediğimde içimden birilerine vurmaya gelir.	()	()	()	()
10	Yaptığım iyi bir iş kötü değerlendirildiğinde çılgına dönerim.	()	()	()	()
11	Öfkemi kontrol ederim.	()	()	()	()
12	Kızgınlığımı gösteririm.	()	()	()	()
13	Öfkemi içime atarım.	()	()	()	()
14	Başkalarına karşı sabırlıyım.	()	()	()	()
15	Somurturum ya da surat asarım.	()	()	()	()
16	İnsanlardan uzak dururum.	()	()	()	()
17	Başkalarına iğneli sözler söylerim.	()	()	()	()
18	Soğukkanlılığımı korurum.	()	()	()	()
19	Kapıları çarpmak gibi şeyler yaparım.	()	()	()	()
20	İçin için köpürürüm ama göstermem .	()	()	()	()
21	Davranışlarımı kontrol ederim.	()	()	()	()
22	Başkalarıyla tartışırım.	()	()	()	()
23	İçimde kimseye söylemediğim kinler beslerim.	()	()	()	()
24	Beni çileden çıkaran her neyse saldırırım.	()	()	()	()
25	Öfkem kontrolden çıkmadan kendimi durdurabilirim.	()	()	()	()
26	Gizliiden gizliye insanları epeyce eleştiririm.	()	()	()	()
27	Belli ettiğimden daha öfkeliyimdir.	()	()	()	()
28	Çoğu kimseye kıyasla daha çabuk sakinleşirim.	()	()	()	()
29	Kötü şeyler söylerim.	()	()	()	()
30	Hoş görülü ve anlayışlı olamaya çalışırım .	()	()	()	()
31	İçimden insanların fark ettiğinden daha fazla sinirlenirim.	()	()	()	()
32	Sinirlerime hâkim olamam.	()	()	()	()
33	Beni sinirlendirene ne hissettiğimi söyleyemem.	()	()	()	()
34	Kızgınlık duygularımı kontrol ederim.	()	()	()	()

Ek 4: BarrattDürtüsellik Ölçeği Kısa Formu-11

Barratt Dürtüsellik Ölçeği -11

Açıklamalar: İnsanlar farklı durumlarda gösterdiği düşünce ve davranışları ile birbirlerinden ayrılırlar. Bu test bazı durumlarda nasıl düşündüğünüzü ve davrandığınızı ölçen bir testtir.

Lütfen her cümleyi okuyunuz ve bu sayfanın sağındaki, size en uygun daire içine X koyunuz.

Cevaplamak için çok zaman ayırmayınız. Hızlı ve dürüstçe cevap veriniz.

	Nadiren/ Hiçbir zaman	Bazen	Sıklıkla	Hemen her zaman/ Her zaman
1. İşlerimi dikkatle planlarım	-	-	-	-
2. Düşünmeden iş yaparım	-	-	-	-
3. Hızla karar veririm	-	-	-	-
4. Hiç bir şeyi dert etmem	-	-	-	-
5. Dikkat etmem	-	-	-	-
6. Uçuşan düşüncelerim var	-	-	-	-
7. Seyahatlerimi çok önceden planlarım	-	-	-	-
8. Kendimi kontrol edebilirim.	-	-	-	-
9. Kolayca konsantre olurum	-	-	-	-
10. Düzenli para biriktirim	-	-	-	-
11. Derslerde veya oyunlarda yerimde duramam	-	-	-	-
12. Dikkatli düşünen birisiyim	-	-	-	-
13. İş güvenliğine dikkat ederim	-	-	-	-
14. Düşünmeden bir şeyler söylerim	-	-	-	-
15. Karmaşık problemler üzerine düşünmeyi severim.	-	-	-	-
16. Sık sık iş değiştiririm	-	-	-	-
17. Düşünmeden hareket ederim	-	-	-	-
18. Zor problemler çözmem gerektiğinde kolayca sıkılırım.	-	-	-	-
19. Aklıma estiği gibi hareket ederim	-	-	-	-
20. Düşünerek hareket ederim	-	-	-	-
21. Sıklıkla evimi değiştiririm	-	-	-	-
22. Düşünmeden alışveriş yaparım	-	-	-	-
23. Aynı anda sadece bir tek şey düşünebilirim.	-	-	-	-
24. Hobilerimi değiştiririm	-	-	-	-
25. Kazandığımdan daha fazla harcarım.	-	-	-	-
26. Düşünürken sıklıkla zihnimde konuyla ilgisiz düşünceler oluşur.	-	-	-	-
27. Şu an ile gelecekte daha fazla ilgilenirim.	-	-	-	-
28. Derslerde veya sinemada rahat oturamam.	-	-	-	-
29. Yap-boz/puzzle çözme severim	-	-	-	-
30. Geleceğini düşünen birisiyim	-	-	-	-

ÖZGEÇMİŞ

1989 yılında Tokat'ta doğan Gamze EKMEKCİ PEKTEZEL, ilk ve orta öğrenimini Tokat'ta bitirdikten sonra 2007 yılında Ondokuzmayıs Üniversitesi Psikoloji bölümünden 2012 yılında mezun oldu. Aynı yıl Adalet Bakanlığı Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda psikolog olarak başladığı görevine halen devam etmektedir. 2015-2016 bahar yarıyılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nı kazandı. Evli ve 1 çocuk annesidir.